

ÚVOD

Obce, ako základné územné samosprávne celky,, majú právo sami rozhodovať o svojich záležitostiach. Ich práva sú zakotvené v Ústave SR a podrobnejšie vymedzené najmä v zákone o obciach.

Činnosti, kompetencie i povinnosti obcí upravujú legislatívne rámce, ale vplývajú na ne i mnohé iné faktory vonkajšieho prostredia. Povinnosť tvorby a spracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce vyplýva zo zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, § 8. Uvedený zákon definuje dokument ako strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Úľany nad Žitavou na roky 2025-2030 (ďalej PHRSR) je pokračovaním v strategickom plánovaní, ktoré doteraz bolo obsahom *Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Úľany nad Žitavou na roky 2016-2024* (ďalej PHSR). Impulzom pre spracovanie nového PHRSR bolo ukončené programovacie obdobie, na ktoré mala obec spracovaný PHSR 2016-2024, legislatívne dôvody, potreba zabezpečenia súladu strategického dokumentu obce s novou Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (2020) a nové koncepčné rámce pre tvorbu a implementáciu stratégie na úrovni vyššieho územného celku a na národnej úrovni. Sú nimi okrem iného.:

- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov,
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030,
- Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027,
- Agenda 2030,
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030,
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030,
- Územnoplánovacie dokumenty a územnoplánovacie podklady Nitrianskeho kraja,
- Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja,

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Úľany nad Žitavou na roky 2016-2024,
- Územný plán obce Úľany nad Žitavou 2024,
- potreba obce Úľany nad Žitavou mať strategický dokument vyhovujúci súčasným štandardom.

Štruktúru dokumentu tvoria analytické východiská, rozvojová stratégia, implementačný a monitorovací plán, finančná oblasť a ďalšie podporné kapitoly a prílohy.

Keďže obec Úľany nad Žitavou je členom *Regionálneho združenia miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, Združenia mesta a obcí mikroregiónu Šurany-Bánov-Lipová, Združenia obcí MALÝ ŽITAVSKÝ OKRUH, MAS CEDRON-NITRAVA* a *Zero Waste Europe*, jej záujmy sa prehlbujú aj v spoločných zámeroch s ďalšími členmi v týchto subjektoch. Spoločné zámery majú dané subjekty zahrnuté vo vlastných strategických dokumentoch.

V roku 2020 bol obcou, ako jediným spoločníkom, založený *Obecný podnik obchodu a služieb Úľany nad Žitavou s.r.o.* V tomto istom roku bol registrovaný aj ako integračný sociálny podnik. Účelovo slúži na efektívnejšie poskytovanie služieb občanom pri finančne prijateľnejšej nákladovosti a zároveň nachádza opodstatnenie pri realizácii a dosahovaní cieľov s viacstranným uspokojovaním potrieb obyvateľstva.

A. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

A.1 Identifikácia obce Úľany nad Žitavou

Obec je situovaná v juhozápadnej časti Slovenska a administratívne spadá pod **Nitriansky samosprávny kraj** a okres **Nové Zámky**. Je súčasťou regiónu Dolná Nitra, mikroregiónu Cedron-Nitrava, resp. Malého žitného okruhu.

V rámci geomorfologického členenia patrí do *alpsko-himalájskej sústavy*, podsústavy *Panónska panva*, provincie *Západopanónska panva*, subprovincie *Malá dunajská kotlina*, oblasti *Podunajská nížina*, celku *Nitrianska niva* a podcelku *Dolnonitrianska niva*. Obec leží v údolí Citenky, prítoku rieky Nitry a na piesočnom vale medzi Nitrou a Žitavou.

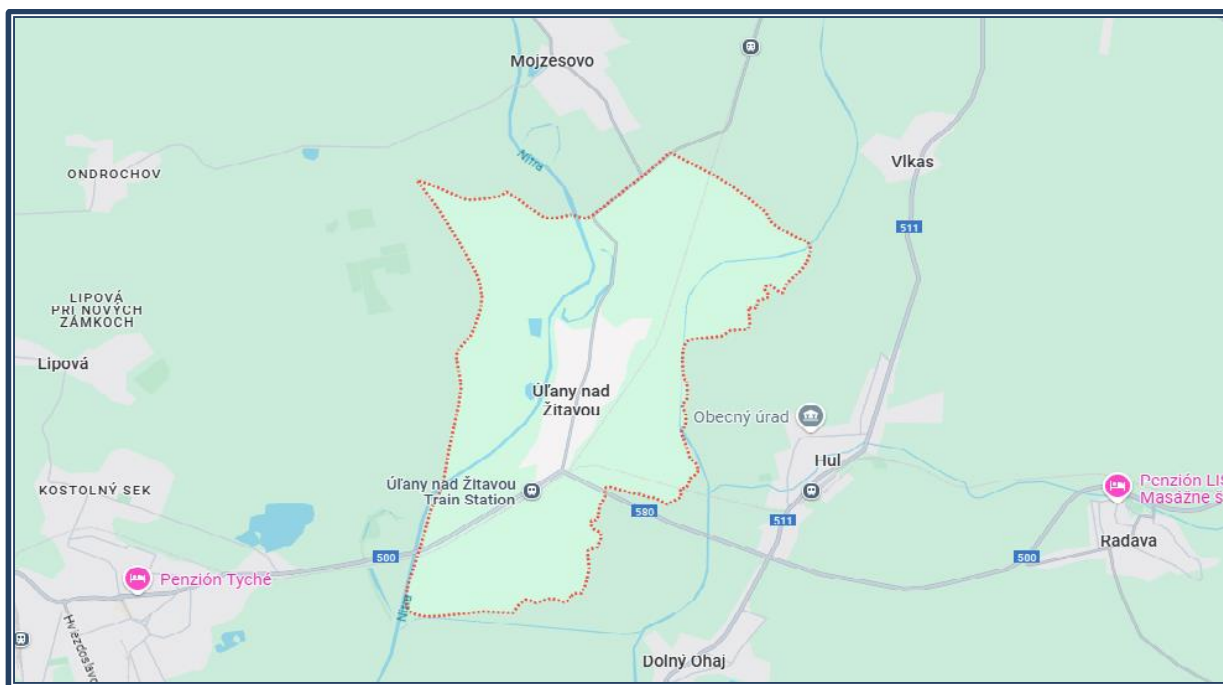
Od okresného mesta Nové Zámky je vzdialená 18 km severne a 38 km južne od krajského mesta Nitra. Obec na severe hraničí s obcou Mojzesovo, Vlkaš a Malá Maňa, na východe s obcou Hul, na juhovýchode s obcou Dolný Ohaj, na juhozápade a západe s katastrom mesta Šurany – 5 km vzdialené od obce.

Kataster obce Úľany nad Žitavou sa rozprestiera na **839,99 ha**, ktorý obýva **1537** obyvateľov (31.12.2024). Hustota obyvateľstva je 184,29 obyv./km². Nadmorská výška dosahuje 126 m. n. m.

Obrázok č. 1

Priestorové umiestnenie obce Úľany nad Žitavou v rámci Slovenskej republiky

Obrázok č. 2

Katastrálne ohraničenie územia obce Úľany nad Žitavou

Zdroj: www.google.com/maps

A.1.1 Historický vývoj

Osídlenie obce siaha do doby neolitu, z ktorej sú nálezy sídliska ľudí lengyelskej kultúry, do eneolitu s nálezmi ľudu s kanelovanou keramikou. Zo staršej doby bronzovej bolo odkryté kostrové pohrebisko únětickkej kultúry, sídliskové nálezy zo strednej doby bronzovej. Z mladšej doby železnej pochádza sídlisko a birituálne pohrebisko a dácke sídlisko. Z obdobia slovanského osídlenia bolo odkryté sídlisko a pohrebisko z 9.-10. storočia. Medzi hlavné archeologické náleziská patrí **úľanský hliník**.

O obci je prvá písomná zmienka z roku **1253** ako o osade patriacej hradu Jelenec. Obec sa spomína roku 1284 pod názvom *Fedemus*, keď ju kráľ Belo IV. daroval ostrihomskému arcibiskupovi. V ostatnom období dostala i iné pomenovania, a to roku 1808 *Fedýmeš*, roku 1920 *Žitava Fedýmeš*, roku 1927 *Fedýmeš nad Žitavou*. Dnešný názov obce *Úľany nad Žitavou*; maďarsky *Zsitvafödemes*, sa datuje **od 26. júna 1948** v zmysle Úradného vestníka číslo 55/1948.

V roku 1284 arcibiskup vrátil obec synom pána Jána. Pred rokom 1292 kúpil dedinu Peter z janíkovskej vetvy Ludanovcov, pochádzajúcim z rodu Hont-Pázmányovcov zo Seku. V roku 1311 obec zničili vojská Matúša Čáka. Obnovená bola až v r. 1327. V roku 1332 bola v obci fara, zaznamenaná v pápežskom registri. V katastri obce existovala v roku 1337 osada Agač. Neskôr ju neobišli ani veľká morová epidémia (1348-49). Husitské vojská (1431-34) síce priniesli reformné myšlienky protestantizmu, v noci však prepádávali pokojné osady a rabovali. Koniec 15. stor. znamená ukončenie etapy stredoveku, ale zároveň prináša novú

vlnu strachu pred tureckou expanziou. Turci sa sem dostali v r. 1562 a osada bola celkom zničená a vyľudnená. V r. 1570 odvádzala obec daň Turkom zo 6 domácností, napokon ju v r. 1576 vypálili. V r. 1664 bola obec vyľudnená. Po r. 1711 sa uskutočnila kolonizácia z moravského pohraničia, ktorú inicioval gróf Kaunitz. Úľany nad Žitavou majú staré slovenské osídlenie. Patrila Hunt-Poznanovcom, od 16. stor. Károlyiovcov. V roku 1715 mala obec 9 domácností, v roku 1720 17 domácností, v roku 1787 66 domov a 535 obyvateľov, v roku 1828 114 domov a 796 obyvateľov, ktorí sa zaoberali poľnohospodárstvom a chodili na sezónne práce (repné kampane). Obcou prechádzala dopravná cesta Via magna, spájajúca Pešť s Viedňou. V r. 1763 postihlo obyvateľov zemetrasenie, v r. 1831 41 ľudí umrelo na choleru. V roku 1821 po rozdelení Nitrianskeho okresu patrí obec do južného Nitrianskeho okresu, sídlo v Nových Zámkoch a od roku 1872 v Šuranoch. V roku 1912 tu založili potravné družstvo. V období od 1908 do 1949 obec patrí do Slúžnovského okresu Nové Zámky.

Za I. ČSR bolo v Úľanoch rozvinuté tkáčstvo a košíkarstvo. V rokoch 1938-1945 bola obec pripojená k horthyovskému Maďarsku. JRD tu bolo založené v r. 1958. V obci bola taviareň technických tukov, obyvatelia pracovali v poľnohospodárstve a priemyselných podnikoch v Šuranoch.

Dnešná obec Úľany nad Žitavou v historických obdobiach od stredoveku patrila neustále do Nitrianskej Župy (stolice) ako hraničná osada od východnej strany s Tekovskou župou.

Obec sa od 1. januára 1976 spojila s mestom Šurany v jednu politickú obec s pomenovaním Šurany časť Úľany nad Žitavou. Po nežnej revolúcii v roku 1990 – 8. decembra na základe referenda sa obec odčlenila od mesta Šurany. Od 1. januára 1991 začala obec fungovať ako samostatný právny subjekt so sídlom obecného úradu v provizórnych UNIMO – bunkách až do roku 2005. Slávnostná svätá omša a posvätenie erbu, vlajky a pečate obce bola v roku 2000.

História a dejiny obce sú obširnejšie, o čom existujú a potvrdzujú záznamy i v dokumentácii obce.

A.1.2 Kultúrne pamiatky a zaujímavosti

Sakrálnymi pamiatkami v obci sú **kaplnka** pôvodne v barokovom slohu, ktorá bola roku 1909 rozšírená prístavbou lode, rímskokatolíckeho **kostola sv. Martina** biskupa v neskorobarokovom štýle, postavený roku 1781 Károlyim. Kostol bol v roku 1865 obnovený. Ide o jednodňový priestor so segmentovým zakončením presbytéria, pristavanou sakristiou a vstavanou vežou. Priečelie je pomerne bohato zdobené. Hlavný oltár je secesný z druhej polovice 19. storočia. Z tohto istého obdobia je aj klasicistická kazateľnica.

Malý, stredný a veľký sa nazývajú tri **zvony** v kostolnej veži kostola sv. Martina. Sú to jedny z posledných zvonov, ktoré boli na Slovensku odliate, vtedy už niekoľko sto rokov starou zvonolejárnou. Jej korene siahajú do roku 1630. Zvony odlievali bratia Fischer v roku 1923 v Trnave, na vtedajšej Jarmočnej ulici 1. Dnes nájsť jednu z pôvodných budov na Dohnányho ulici 1, kde ešte stojí

zachovaný komín.

K obci patria prícestné sochy:

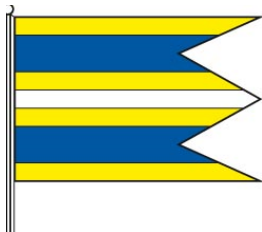
- **socha sv. Floriána** (zač. 19. stor.),
- **socha sv. Jána Nepomuckého** (z roku 1803),
- **socha sv. Vendelína** (z roku 1919),
- a **súsošie najsvätejšej Trojice** pri kostole zo začiatku 20. storočia.

V minulosti sa v obci nachádzala i **zemepanská kúria**. V jej priestoroch býval iba panský išpán a panská čeľaď. Kúria bola prízemná. Okolo roku 1742 bola kúria zbúraná a z jej materiálu bola postavená prepriahacia stanica. Z tejto budovy sa dodnes zachovala jedna jej časť (stará časť budovy dnešnej základnej školy).

A.1.3 Obecné symboly

Blazón erbu: V modrom štíte na zelenej oblej pažiti medzi tromi zlatými previazanými bezostými klasmi a strieborným skloneným a obráteným čerieslom zlatý, striebrom členený úl, z horného okraja štítu vyrastajúce zlaté slnko striedavých lúčov.

Obecná vlajka má podobu siedmich pozdĺžnych pruhov žltého, modrého, žltého, bieleho, žltého, modrého a žltého. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

Pečať obce je okrúhla, uprostred ktorej je obecný symbol ako na erbe a kruhopolis OBEC ÚĽANY NAD ŽITAVOU.

A.2 Ex-post hodnotenie a dosiahnuté výsledky.

V PHSR obce Úľany nad Žitavou na roky 2016 – 2024 boli zadefinované tri prioritné rozvojové oblasti: **Hospodárska**, **Sociálna** a oblasť **Environmentálna** s ďalšími cieľmi a opatreniami, vyústených v plánovaných projektoch a aktivitách. Potreby obnovy, rekonštrukcie a rozvoja boli postupne realizované podľa aktuálnych príležitostí na čerpanie prostriedkov, t.j. aktuálnych výziev a z ekonomicko-hospodárskych možností samotnej obce.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho obdobia

Projekt/aktivita	Termín realizácie		Nákladovosť v EUR	
	Plán	skutočnosť	plán	skutočnosť
Projekty za hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť podľa PHSR 2016-2024				
1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2017-2020		80 000,-	
(a) Rekonštrukcia ulice Párovce		2018		11 190,-
(b) Rekonštrukcia ulice Hlavná		2018		2 520,-
(c) Rekonštrukcia ulice M.R.Š		2018		20 376,-
(d) Rekonštrukcia ulice Žitavská		2018		12 069,-
1.1.2 Výstavba nových komunikácií	2017-2020		150 000,-	
(a) Nová komunikácia A. Hlinku		2024		8 592,-
1.1.3 Rekonštrukcia chodníkov	2017-2020		23 000,-	
(a) Chodník sv. Anna		2018		3 240,-
(b) Chodník Nábrežná		2017		4 568,51
(c) Chodník zástavka ZŠ		2024		2 998,80
(d) Chodník ZŠ		2022		11 700,-
(e) Chodník A. Hlinku		2022		19 586,68
2.1.1 Stavebné úpravy MŠ	2016-2017	2024	30 000,-	357 597,-
2.2.1 Rekonštrukcia budovy TJ Lokomotíva	2017		20 000,-	
2.2.2 Multifunkčné ihrisko	2017	2019	70 000,-	65 242,08
2.3.1 Park histórie	2019-2022		1 000 000,-	
2.3.2 Rekonštrukcia domu smútku	2016		34 000,-	
(a) Múr cintorín				7 380,-
(b) Parkovisko cintorín				10 466,40
(c) Prístrešok cintorín		2023		12 700,-
3.1.1 Vybudovanie obecnej kanalizácie	2018-2021		4 000 000,-	
(a) ČOV Zámček 24 a 25		2016		14 520,-
3.2.1 Vybudovanie odvodňovacích rigolov	2017-2021		375 000,-	
(a) Odvodnenie Nábrežná ulica		2017		4 095,04
(b) Vpuste M.RŠ.				1 386,-
(3.3.1) Vybudovanie zberného dvora	2017-2019		120 000,-	
(a) Nákup kontajnerov				10 526,40
Ďalšie nezaradené a realizované projekty/aktivity				
(a) Riešenie migračných výziev v obci Úľany nad Žitavou	-	2022-2023	-	23 400,-
(b) Podpora rodiny a detí	-	2023	-	4 200,-
(c) Realizačný projekt výsadby	-	2022	-	10 692,-

vegetačných prvkov				
--------------------	--	--	--	--

Stručný popis projektov/aktivít:

- 1.1.1 V roku 2018 obec Úľany nad Žitavou rekonštruovala z vlastného rozpočtu ulice Párovce, Hlavná, M. R. Š. a Žitavská v celkovej sume 46 155,00 Eur.
- 1.1.2 V roku 2024 bola zrealizovaná výstavba spevnenej cesty na ulici A. Hlinku z rozpočtu obce. Celková cena cesty bola 8 592,00 Eur.
- 1.1.3 Rekonštrukcia chodníkov v obci prebiehala vo viacerých krokoch kde v roku 2017 sa zrekonštruoval chodník na ulici Nábrežná, v roku 2018 sa vybudoval chodník na ulici Cintorínska pri soche Sv. Anny. Rekonštrukcia pokračovala v roku 2022 kde sa vybudoval bezpečný chodník do Základnej školy a zrekonštruoval sa chodník na ulici A. Hlinku pri Materskej škole. V roku 2024 sa rekonštrukcia ukončila chodníkom/zástavkou oproti Základnej škole.
- 2.1.1 V roku 2024 boli obci pridelené prostriedky z *Environmentálneho fondu SR* na realizáciu projektu „*Stavebné úpravy MŠ*“. Hlavné ciele a aktivity zahŕňali: zateplenie obvodových stien a plášťa budovy, zateplenie/výmena strechy, výmena otvorových výplní, modernizácia/výmena zdroja tepla a pridružených rozvodov tepla a/alebo teplej vody, aplikácia inovatívnych technológií na využitie odpadného tepla, ochladzovanie a cirkuláciu vzduchu, opatrenia zabráňujúce prehrievaniu budov, prvky na zachytávanie dažďovej vody a jej využitie na ochladzovanie vonkajšieho okolia budovy a výsadba stromov v okolí budovy.
- 2.2.2 V roku 2019 bolo v obci vybudované Multifunkčné ihrisko, ktoré je možné využívať pre futbal, nohejbal, tenis a volejbal. Je voľne prístupné obyvateľom obce. Realizované bolo z dvoch finančných zdrojov 37 979,14 Eur bola dotácia a 27 263,04 Eur bolo financované z vlastného rozpočtu.
- 2.3.2 V roku 2017 bolo vybudované parkovisko pre cintorínom, realizované bolo z rozpočtu obce. V roku 2021 prebehla rozsiahlejšia rekonštrukcia obvodového múra cintorína, ktorú realizoval obecný podnik obchodu a služieb Úľany nad Žitavou, rekonštrukcia bola financovaná z rozpočtu obce. V roku 2023 bo dobudovaný prístrešok k hlavnej budove domu smútku, ktorý bol financovaný z rozpočtu obce.
- 3.1.1 Obec Úľany nad Žitavou, zatiaľ nezrealizovala výstavbu kanalizačnej siete v obci, ale rozhodla sa zatiaľ riešiť nakladanie s odpadovou vodou v obecných bytových domoch. Z tohto dôvodu boli vybudované ČOV v bytových domoch na adrese Zámček 24 a 25.
- 3.2.1 V roku 2016 vybudovala obec na ulici M.R.Š. vpuste pre odvádzanie vody z miestnej komunikácie a v roku 2017 dobudovala odvodňovací kanál na ulici Nábrežné, obe akcie realizovala obec z vlastného rozpočtu.
- 3.3.1 V roku 2018 bola obcou vybraná lokalita pre dočasné úložisko odpadu, obec v rovnakom roku zakúpila 6ks veľkorozmerných kontajnerov. Nákup bola financovaný z dvoch zdrojov, 10 000,00 Eur bolo z Envirofondu a zvyšných 526,40 Eur z rozpočtu obce.
- (a) Situácie týkajúce sa Ukrajiny mali za následok odliv jej obyvateľstva z krajiny do okolitých a vzdialenejších miest. Páve na tieto skutočnosti sa reagovalo aj v rámci obce

- využitím možnosti pomoci a riešenia migračnej výzvy. Obec obdržala podporu pre 9 osôb z cieľovej skupiny zo zdrojov *MIRRI SR*.
- (b) V rámci dotačnej schémy *NSK* obec v roku 2023 získala prostriedky na realizáciu projektu „*Podpora rodiny a detí*“. Financie pokryli mzdové a odvodové náklady sociálnych pracovníkov a materiálne zabezpečenie v súlade s projektom.
 - (c) O zveľaďovanie zelene bolo postarané aktivitou podporenou *Slovenskou agentúrou ŽP* v rámci *MŽP SR* v celkovej hodnote 10 692,- €. Dosiahla sa výsadba 11 druhov stromov, listnatých aj ihličnatých, v celkovom počte 105 ks.

Obec sa zapojila v roku 2024 aj do projektu „*Building Europe with Local Councillors – Budovanie Európy s miestnymi zastupiteľmi*“, ktorý vytvára európsku sieť miestnych volených politikov zameranú na komunikáciu s Európskou úniou prostredníctvom bezprecedentného spojenectva medzi európskou a miestnou úrovňou riadenia. Projekt umožňuje miestnym politikom spolupracovať a šíriť informácie o témach súvisiacich s EÚ, ktoré sa týkajú ich voličov na miestnej úrovni. Pomáha tiež zvýšiť angažovanosť a podporiť diskusie o týchto otázkach a budúcnosti Európy. Celkovou ambíciou je podporiť vytvorenie skutočne európskej verejnej sféry.

Úľany nad Žitavou sú členom tejto siete spolu s ďalšími 26-timi subjektmi z územia Slovenskej republiky. Z Nitrianskeho kraja majú zastúpenie 5 samospráv.

A.3 Socioekonomická analýza

Tvorba strategického dokumentu si žiada zisťovať vývoj a stav demografie hneď z niekoľkých aspektov. Má veľkú vypovedaciu hodnotu pri zaradovaní subjektu, v tomto prípade samosprávy, do tzv. veľkostnej skupiny rozvojového územia, ako aj o atraktivnosti územia. Príprava analýzy tohto zamerania je veľmi náročná z hľadiska zberu a spracovania údajov. Je však efektívne využiteľná pri ďalšej fáze strategického plánovania.

A.3.1 Vývoj počtu obyvateľov

Demografia je veda a praktická činnosť, ktorá sa zaoberá štatistickou a matematickou analýzou veľkosti, zloženia a priestorovej distribúcie ľudských populácií a príčinami a dôsledkami zmien plodnosti, úmrtnosti, sobášnosti a migrácie.

Podľa výsledkov *Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021* na **Slovensku** žilo 5 449 270 obyvateľov, čo je pokles o približne tisíc ľudí oproti 5 450 421 zo stavu v decembri 2018 (pokles začal už v roku 2020). Ku koncu roka 2024 mala Slovenská republika 5 419 451 obyvateľov, čo bolo oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka o 5 236 osôb menej (stav ku koncu roka 2023 bol 5 424 687 obyvateľov).

V roku 2024 sa v Slovenskej republike narodilo 46 241 živých detí, o 2 386 menej než v roku 2023 a zomrelo 53 876 osôb, o 257 menej ako v predchádzajúcom roku.

Prirodzený úbytok obyvateľstva tak predstavoval 7 635 osôb, v porovnaní s rokom 2023 sa prehĺbil o 2 129 osôb.

Celkový úbytok obyvateľstva Slovenska ku koncu roka 2024 bol 5 236 osôb, v porovnaní s rokom 2023 sa prehĺbil o 1 131 osôb.

Nitriansky kraj mal ku koncu roka 2024 666-tisíc obyvateľov, čo predstavovalo 12,3 % z celkového počtu obyvateľov Slovenska. Demografický vývoj v kraji aj v roku 2024 charakterizovalo pokračujúce spomaľovanie reprodukcie obyvateľstva. Počet živonarodených detí dosiahol 4 831, čo zodpovedalo najnižšej hodnote od roku 1996. Počet zomretých obyvateľov predstavoval 7 638 osôb. Úmrtnosť dlhodobo prevyšuje pôrodnosť – v roku 2024 zomrelo o 2 807 osôb viac, ako sa narodilo.

Vývoj počtu obyvateľov

tabuľka č. 1

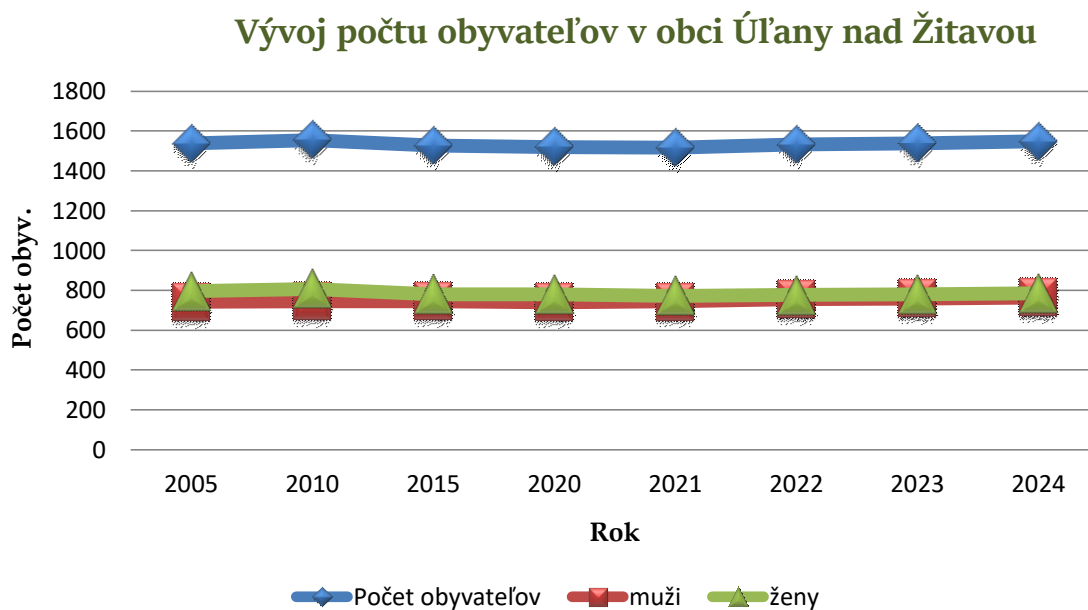
Rok	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov	1537	1554	1527	1520	1517	1533	1538	1537
Muži	742	746	746	741	745	757	759	760
Ženy	795	808	781	779	772	776	779	777

Zdroj: ŠÚ SR, OcÚ Úľany nad Žitavou

Krivka vývoja počtu obyvateľov obce Úľany nad Žitavou v posledných rokoch mierne narastá. Je tomu tak aj pri zohľadnení pohlavnej štruktúry. V sledovanom období prevyšuje zakaždým počet žien nad počtom mužov, avšak nie výrazne.

Pre zaujímavosť uvádzame stav v počte ľudí obce aj z obdobia december 1970, kedy mala obec 1843 obyvateľov, v roku 1961 mala 1809 obyvateľov. V prepočte na 1 km² pripadalo 219 ľudí. I v súčasnosti je hustota obyvateľstva pomerne vysoká oproti ostatným obciam.

Graf č. 1

Vývoj prírástku obyvateľov

tabuľka č. 2

Rok	Celkový prírástok	Prirodzený prírástok	Migračné saldo
2005	-5	-6	1
2010	8	-14	22
2015	9	5	4
2020	-13	-14	1
2021	-16	-15	-1
2022	16	-16	32
2023	5	-3	8
2024	10	-5	15

Zdroj: ŠÚ SR

Migračné saldo vykazuje rozdiel medzi počtom prisťahovaných a počtom vystťahovaných. Najväčšie hodnoty v sledovanom období sa zaznamenali v roku 2022 a najmenšie v roku 2021. Celkovo možno registrovať, že pohyb obyvateľstva je veľmi rôznorodý, avšak je negatívom, že za ukazovateľ prirodzený prírástok prevláda úmrtnosť nad živonarodenými. Uvedené potvrdzuje i ďalšia tabuľka, kde sa rozšádzajú počty natality a mortality v rámci riešenej obce.

Stavy natality a mortality

tabuľka č. 3

Rok	Natalita	Mortalita
2005	14	20
2010	8	22
2015	13	8
2020	12	26
2021	9	24
2022	10	26
2023	13	16
2024	12	17

Zdroj: ŠÚ SR

Vývoj počtu obyvateľov z pohľadu prírástkov novorodencov a úmrtnosti obyvateľov obce nie je priaznivý. V sledovanom období (od roku 2005) v rokoch 2008, 2009, 2011, 2014 a 2015 prevládal počet narodených nad počtom zomretých. Najviac novorodencov sa zaznamenal v rokoch 2011 a 2018 v počte po 22 detí. Najmenej detí sa narodilo v rokoch 2006 a 2007 po 4 osoby. V prípade počtu zomretých ich bolo najviac v rokoch 2016, 2020 a 2022 po 26 osôb a najmenší počet úmrtí bol v roku 2015 v počte 8 osôb.

Sobáše a rozvody

tabuľka č. 4

Rok	Sobáše	Rozvody
2005	2	3
2010	6	3
2015	6	0
2020	4	3
2021	9	2

2022	6	4
2023	3	2
2024	15	2

Zdroj: ŠÚ SR

Pomer sobášov a rozvodov je medziročne rôzny, avšak od roku 2005 prevláda vo väčšine prípadov vyšší počet sobášov a menší počet rozvodov, t.j. iba v roku 2005 bol opak v pomere (2 sobáše a 3 rozvody) a v roku 2006 bol pomer rovnaký (1 sobáš a 1 rozvod). Najviac osôb sa dalo do zväzku v roku 2014, kedy bolo 16 sobášov a najmenej v roku 2006 (1 sobáš). Rozvodov bolo najviac v roku 2012 v počte 6 prípadov a najmenej v roku 2015, kedy sa nezaznamenal ani jeden prípad tohto stavu.

Vzdelanosť a rodinný stav obyvateľstva

tabuľka č. 5

Počet obyvateľov (2021)			
podľa vzdelania		podľa rodinného stavu	
ZŠ	194	slobodní	613
SŠ	937	ženatý/vydaté	671
VŠ	196	rozvedení	117
EA	773	vdovci	131

Zdroj: ŠÚ SR

Na demografickú štruktúru sa možno pozrieť i z pohľadu vzdelanostnej úrovne, alebo rodinného stavu. V obci v roku 2021 žilo 194 osôb so základným vzdelaním, 937 osôb, ako najväčšie zastúpenie v rámci vzdelanostnej štruktúry mali zastúpenie so stredoškolským vzdelaním a 196 osôb malo ukončené vysokoškolské vzdelanie.

Z celkového počtu (1533 osôb) obyvateľstva obce mali slobodní zastúpenie necelých 40 %, osoby ženatí/vydaté predstavovali 43,77 %, rozvedení niečo vyše 7 % a vdovci 8 %.

A.3.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Slovensko zaznamenalo druhý najväčší nárast počtu seniorov v EÚ, a to o 4,8 percentuálnych bodov. Pomer starších ľudí je na Slovensku ešte relatívne nízky v porovnaní s inými krajinami EÚ. Kým u nás má 17,9 percenta ľudí 65 rokov a viac, priemer EÚ je 21,3 percenta. Spolu s nárastom starších ľudí rastie aj **mediánový vek**. Na Slovensku narástol z 38,2 na 42,4 (rok 2023) a v roku 2024 bol na úrovni 43. Ide však o najnižší mediánový vek z okolitých krajín. Starnúca populácia je podľa záverov Inštitútu pre stratégie a analýzy výsledkom nižšej pôrodnosti a zvyšujúcej sa očakávanej dĺžky života. Zastúpenie Nitrianskeho samosprávneho kraja na celkovom obyvateľstve SR bolo 12,3 %. Mediánový vek obyvateľov kraja bol 45,3 rokov (2024; v roku 2023 bol 44,8).

Veková štruktúra obyvateľstva

tabuľka č. 6

Veková kategória	Osoby		v %	
	2014	2024	2014	2024
Predproduktívny vek (0-14)	183	236	12,06	15,25
Produktívny vek (15-64)	1063	1000	70,03	64,60
Poproduktívny vek (65 a viac)	272	312	17,92	20,16

Zdroj: ŠÚ SR

Vekové zloženie obyvateľstva obce vykazuje za rok 2024 pokles pri odstupe desiatich rokov v počte osôb v produktívnom veku o približne 5 %, t.j. oproti roku 2014. Za skupinu osôb v predproduktívnom veku s týmto istým časovým odstupom došlo k ich nárastu o niečo vyššie 3 %. U osôb v poproduktívnom veku bol tiež mierny nárast v počte o niečo vyššie 2 %.

Pre sledovanie vývoja demografického zloženia z vekového hľadiska má vypovedaciu hodnotu aj **index starnutia**. Tento bol v roku 2024 na úrovni 132,2 % za obyvateľstvo obce celkom. Za skupinu žien dosiahol úroveň 166,67 % a za skupinu mužov 100,00 %.

Najvyššie hodnoty sa zaznamenali od roku 2005 za daný ukazovateľ a za obyvateľstvo celkom v roku 2016, a to 163,13 %, za skupinu žien v roku 2018 s hodnotou až 215,91 % a za mužov v roku 2016 s hodnotou 118,68 %. Naopak najnižšia úroveň tohto ukazovateľa bola za obyvateľstvo celkom v roku 2005 113,45 %, za skupinu žien tiež v roku 2005 140,68 % a za skupinu mužov s hodnotou 81,05 0 v roku 2011.

Za obyvateľstvo Slovenska sa ku koncu roku 2024 index starnutia zistilo 118,94 %, za Nitriansky samosprávny kraj 150,13 % a za okres Nové Zámky 166,71 %.

Priemerný vek za obec bol 43,65 (2021). V roku 2024 za Slovensko 42,21, za NSK 44,02 a za okres Nové Zámky 44,77.

A.3.3 Národnostná a náboženská štruktúra

Na spoločnosť a na životy ľudí vplývajú rôzne faktory, čo spôsobuje aj rôznorodý prístup, správanie a chápanie jedincov tak v čase, ako aj v priestore. Takýmito faktormi sú i štátna príslušnosť, národnosť či náboženské vyznanie.

Národnostná štruktúra

tabuľka č. 7

Rok	Národnosť				
	Slovenská	Maďarská	Česká	Rómska	Iná, nezistená
2011 (abs.)	1485	5	3	-	5
2021 (abs.)	1484	4	6	1	38
2021 (%)	96,8	0,26	0,39	0,07	2,48

Zdroj: ŠÚ SR

Národnostné zloženie obyvateľstva je nemenné aj odstupom času, t.j. prevláda tu slovenská národnosť až takmer u 97 % -tách. Zastúpenie však nachádzajú aj občania maďarskej národnosti, českej, rómskej, ukrajinskej (1 osoba), poľskej (1 osoba), ruskej (1 osoba) i rumunskej (2 osoby).

Náboženská štruktúra

tabuľka č. 8

Rok	Náboženstvo				
	Rímskokatolícke	Evanjelické	Reformovaná cirkev	Ostatné a nezistené	Bez vyznania
2011 (abs.)	1367	2	1	16	112
2021 (abs.)	1292	8	-	66	167
2021 (%)	84,28	0,52	-	4,31	10,89

Zdroj: ŠÚ SR

V štruktúre náboženského zloženia sa zaznamenali menšie zmeny. Podľa *Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021* bolo rímskokatolíckeho vyznania najviac osôb, podobne ako aj v roku 2011 prevyšovalo toto vyznanie nad ostatnými. Obyvatelia pestujú aj inú vieru. V rámci skupiny „ostatné“ boli zaradené osoby s gréckokatolíckym vyznaním (5 osôb), pravoslávnu vierou (3 osoby), Náboženstvo spoločnosti Jehovovi svedkovia (2 osoby), Kresťanské zbory (3 osoby) a Apoštolská cirkev (1 osoba). Narástol počet osôb bez vyznania, predstavujúc v roku 2021 niečo vyše 10 % z celkového počtu obyvateľov.

A.3.4 Ekonomická aktivita obyvateľstva

K **31. marcu 2025** mala Slovenská republika 5 415 978 obyvateľov, čo bolo oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka o 6 689 osôb menej (5 422 667). Podiel žien na celkovom obyvateľstve bol 51,08 %.

Ekonomicky aktívnych bolo v tomto období 2 787 399 obyvateľov. Počet pracujúcich na Slovensku v prvom štvrtroku 2025 medziročne prekročil 2 milióny 604-tisíc osôb. Dáta po sezónnom očistení potvrdili rovnaký medzikvartálny (oproti 4. štvrtroku) rast zamestnanosti o nepatrných 0,1 % na vyše 2 milióny 625-tisíc pracujúcich.

Prírastok pracujúcich naďalej evidovali najmä odvetvia služieb. Vo výrobných odvetviach pokračoval úbytok pracovnej sily a to najmä v stavebníctve. Z regionálneho hľadiska si držalo kozmeticky vylepšenú vlnajúcu zamestnanosť až 7 krajov s výnimkou Nitrianskeho kraja, kde zamestnanosť klesla viditeľnejšie, a to o 9,3 tisíce osôb (cca 330 tis. pracujúcich).

Mieru zamestnanosti¹⁾ nad úrovňou 80 % okrem dominujúceho Bratislavského kraja dosiahli aj Žilinský a Trenčiansky kraj. Najvýraznejšia medziročná zmena nastala v Nitrianskom kraji s poklesom miery zamestnanosti až o 1,8 p. b. na 77,2 %

Pre porovnanie zmien na štátnej úrovni, ako aj sledovanie stavov na viacerých úrovniach územnej štruktúry uvádzame údaje aj za rok 2021. Z 5 449 270 žijúcich na Slovensku bolo 2 172 228 pracujúcich, ďalších 309 310 osôb boli pracujúci dôchodcovia. Vyplývalo to z rozšírených dát z výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Štatistika ekonomickej aktivity zároveň poukázala na to, že 20 124 osôb bolo na materskej dovolenke, 52 229 ľudí na rodičovskej dovolenke.

Z 1533 obyvateľov (SODB 2021) obce Úľany nad Žitavou bolo 652 pracujúcich (42,53 %), 58 pracujúcich dôchodcov (3,78 %), na rodičovskej dovolenke bolo desať osôb a na materskej dovolenke dve osoby.

V roku 2024 mal *index ekonomickej zaťaženia* za obec hodnotu 54,8 %. Táto hodnota za skupinu žien bola na úrovni 63,33 % a za skupinu mužov 46,92 %. Práve v roku 2024 dosiahol index najvyššie hodnoty pre každú sledovanú skupinu.

Krivka indexu od roku 2005 postupne rastie. Najnižšie hodnoty sa zachytili v roku 2013, kedy za celkový počet obyvateľov to bolo 40,07 %. U žien bol index najnižší v roku 2012 s hodnotou 50,86 % a u mužov v roku 2007 s hodnotu 29,59 %.

Ukazovatele ekonomického potenciálu

tabuľka č. 9

		Ek. aktívni	Pracujúci	UoZ
2011	Počet osôb	714	644	60
	% z celk. počtu	47,7	38,4	7,8
2021	Počet osôb	773	652	51
	% z celk. počtu	50,42	42,5	3,32

Zdroj: ŠÚ SR – SODB 2011 a 2021, vlastné prepočty

Nezamestnanosť je sociálno-ekonomický jav spojený s trhom práce. **Miera nezamestnanosti** je ukazovateľ, ktorým sa sleduje podiel počtu nezamestnaných na celkovom počte pracovných síl. Z dlhodobého hľadiska sa na Slovensku vykazuje pokles miery evidovanej nezamestnanosti.

V **apríli 2025** na úrovni SR bolo 134 544 UoZ a **miera evidovanej nezamestnanosti** 4,83 %. Počet ľudí bez práce a miera nezamestnanosti počas prvého štvrťroka 2025 medziročne mierne klesli a oba ukazovatele sa držali na historických minimách. Počet ľudí bez práce medziročne klesol o 8,2 tisíce osôb teda o viac ako o 5 %.

V Nitrianskom kraji sa zaznamenalo v tomto období 12 374 UoZ a miera evidovanej nezamestnanosti 3,59 %. V okresnom meste Nové Zámky bolo 3168 UoZ a v obci Úľany nad Žitavou 30 UoZ.

Výrazný pokles UoZ od roku 2011 mali na starosti rôzne opatrenia MPSVaR SR, ktoré sa premietli aj na hodnotách štatistických ukazovateľov.

Vývoj počtu UoZ v období od 2005 do apríla 2025

tabuľka č. 10

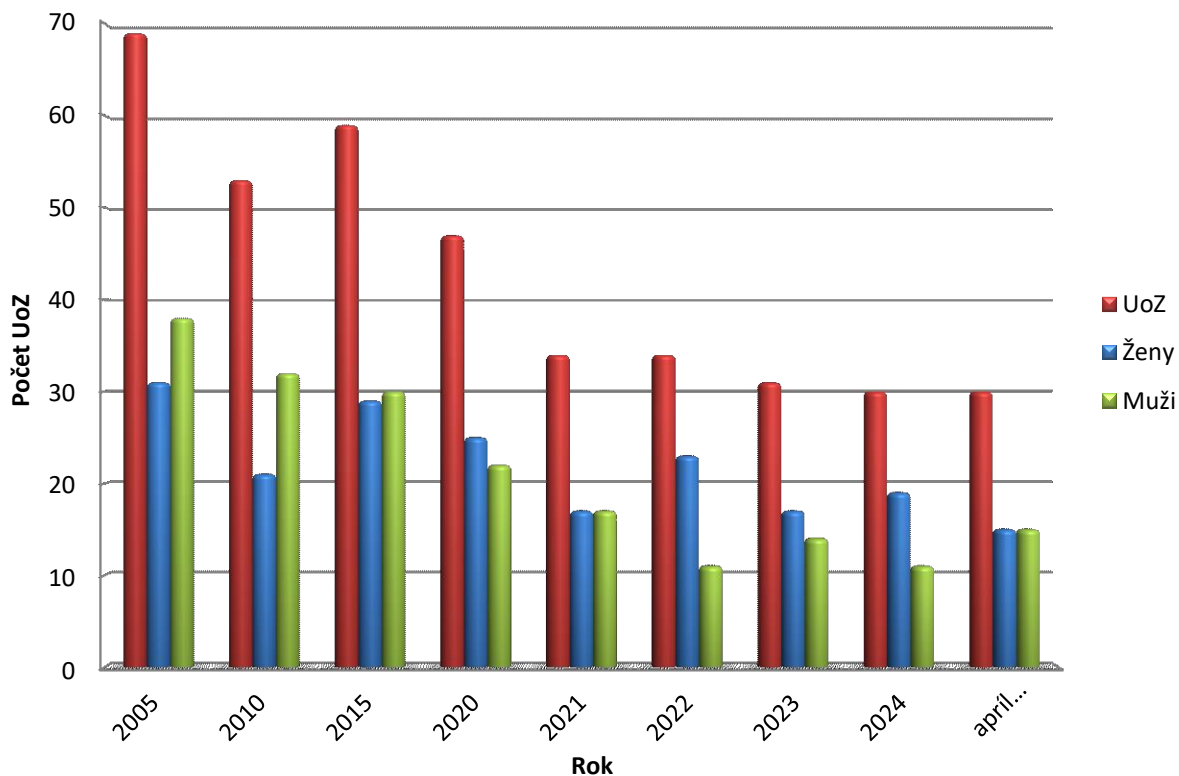
Rok	UoZ		Ženy		Muži	
	Počet osôb	Index	Počet osôb	Index	Počet osôb	Index
2005	69	-	31	-	38	-
2010	53	76,81	21	67,74	32	84,21
2015	59	111,30	29	138,09	30	93,75
2020	47	79,66	25	86,20	22	73,33
2021	34	72,34	17	68,00	17	77,27
2022	34	100,00	23	135,29	11	64,70
2023	31	91,17	17	73,91	14	127,27
2024	30	96,77	19	111,76	11	78,57
apríl 2025	30	100,00	15	78,94	15	136,36

Zdroj: ŠÚ SR, UPSVaR, vlastné prepočty

Stav UoZ v obci Úľany nad Žitavou z dlhodobého hľadiska je prijateľný. Neprevládajú extrémne nedostatky na pracovnom trhu a zamestnaneckom prostredí. Posledných päť rokov je počet UoZ takmer stabilný, s miernym poklesom. Pri pomere pohlaví UoZ tiež nebadat' výrazné prevýšenia v počte jedného či druhého pohlavia.

Graf č. 2

Vývoj počtu UoZ v obci Úľany nad Žitavou

Stav UoZ apríl 2025 – podľa dĺžky evidencie

tabuľka č. 11

Doba evidencie	UoZ	
	Počet osôb	v %
do 3 mesiacov	11	36,66
4 – 6 mesiacov	11	36,66
7 – 9 mesiacov	1	3,33
10 – 12 mesiacov	2	6,66
13 – 18 mesiacov	2	6,66
19 - 24 mesiacov	0	0
25 – 30 mesiacov	1	3,33
31 – 36 mesiacov	0	0
37 – 42 mesiacov	0	0
43 – 48 mesiacov	0	0
nad 48 mesiacov	2	6,66

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné prepočty

I keď celkovo počet UoZ za riešenú obec je pomerne nízky, podľa dĺžky evidencie možno zistiť najlepšie záujem a reálny stav pracovitosti tejto skupiny. Podľa získaných informácií v apríli 2025 UoZ boli v evidencii vo väčšine prípadov veľmi krátku dobu. Iba 2 osoby sú bez prác dlhšie ako 4 roky.

Stav UoZ apríl 2025 – podľa veku

tabuľka č. 12

Veková skupina	UoZ	
	Počet osôb	v %
do 20 rokov	1	3,33
20-24	4	13,33
25-29	2	6,66
30-34	2	6,66
35-39	4	13,33
40-44	5	16,66
45-49	6	20,00
50-54	2	6,66
55-59	2	6,66
60 a viac	2	6,66

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné prepočty

Z pohľadu veku skupina UoZ bola zastúpená vo väčšom počte v produktívnom veku, z toho najviac v rozmedzí 40 až 49 rokov. UoZ pre zaujímavosť tvorili však ľudia s rôznym vekom, od 20 až nad 60 rokov.

V registri ÚPSVaR sa sledujú stavy UoZ aj z iných hľadísk, a to rodinného stavu, najvyššieho dosiahnutého vzdelania, profesie vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie, odvetvia posledného zamestnávateľa a podľa znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Podľa **rodinného stavu** v apríli 2025 z 30 UoZ za obec bolo 13 slobodných osôb, 16 ženatých/vydaté osoby, 1 osoba rozvedená a ostatní, t.j. vdovci a registrované partnerstvá nikto nezastupoval.

Vzdelanostná úroveň spomínaných UoZ podľa medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania bola nasledovná: 3 osoby mali nižšie sekundárne vzdelanie, 22 osôb vyššie sekundárne vzdelanie, 1 osoba post sekundárne neterciárne vzdelanie, 2 osoby terciárne vzdelanie – VŠ 1. stupňa a 2 osoby terciárne vzdelanie – VŠ 2. stupňa.

A.3.5 Podnikateľská sféra

Podnikanie je definované ako *sústavná činnosť vykonávaná samostatne, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku*. Definícia podnikania a jeho podmienky na úrovni Slovenska sú zakotvené v Obchodnom zákonníku a Živnostenskom zákone.

Rok 2025 pre podnikateľov znamenal zavedenie množstva ekonomických a legislatívnych zmien. Boli to transakčná daň, zmeny a úpravy v DPH a daňových odvodoch, rast miezd a zmeny v legislatíve zamestnávania, dostupnosť úverov a financovanie podnikania, digitalizácia a automatizácia ako konkurenčná výhoda,, povinné ESG reportovanie (zverejňovanie informácií o podnikových operáciách týkajúcich sa environmentálnych, sociálnych a riadiacich (ESG) aspektov podnikania), nové clá a obchodné regulácie a ďalšie faktory vonkajšieho i vnútorného prostredia podnikaní.

Na úrovni Slovenska v roku 2024 vzniklo o 6,7 % menej malých a stredných podnikov (MSP) ako v predchádzajúcom roku, pričom ich počet (90 579) dosiahol najnižšiu úroveň za posledné štyri roky. Pokles počtu nových podnikateľov sa prejavil ako u MSP – právnických osôb (o 5,8 %), tak aj živnostníkov (o 7,4 %). Počet aktívnych MSP sa v roku 2024 zvýšil o 2,5 % na 683 937 subjektov. Evidovaných bolo 377 324 aktívnych živností. Najväčší podiel z nich pripadol na oblasť stavebníctva.

NSK predstavuje región s najvyšším podielom poľnohospodárskej produkcie zo všetkých krajov SR. Približne desatina slovenskej hrubej pridanej hodnoty je vyprodukovaná v NSK. Pozitívom tohto územia je potenciál ľudského kapitálu, ako aj dobrá dopravnou dostupnosť a blízkosť Maďarska, ako potenciálneho miesta odbytu.

Platná právna úprava (najmä zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení) ukladá obciam a mestám zabezpečovať pomerne široký rozsah služieb a výkonov, ktorých väčšinu možno zahrnúť pod používané slovné spojenie „komunálne služby“. Tieto si obec môže zabezpečiť vo vlastnej réžii, svojou dcérskou spoločnosťou alebo u externého poskytovateľa. Pojem *obecný podnik* súhrnne nazýva rôzne spoločnosti s podielom obce (spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti, príspevkové organizácie), ktoré zabezpečujú najmä výkon komunálnych služieb. V obci Úľany nad Žitavou pôsobí od roku 2020 **Obecný podnik obchodu a služieb Úľany nad Žitavou s.r.o.**, založený obcou, ako jediným spoločníkom. V tomto istom roku bol registrovaný aj ako integračný sociálny podnik.

Obecný podnik poskytuje a vykonáva komunálne služby, správu cintorína, správu bytoviek, správu zberného dvora, zber kuchynského odpadu a drobné stavebné práce. Ďalej vykonáva kosenie, pílenie stromov, kríkov a odvoz zeleného odpadu na zberný dvor, ako služby pre svojich občanov. Spomínané aktivity sú zabezpečované piatimi zamestnancami..

Počet FO a PO

tabuľka č. 13

Rok	FO/živnostníci	PO
2005	50/47	6
2010	68/60	20
2015	74/65	15
2018	75/65	23
2019	76/68	24
2020	79/68	23
2021	82/72	28
2024	81	26

Zdroj: ŠÚ SR

Vývoj počtu FO a živnostníkov je od roku 2005 postupne každoročne mierne rastúci. Najviac FO sa evidovalo v roku 2021, podobne aj živnostníkov. Najmenej FO bolo registrovaných a aktívnych v roku 2004 v počte 48 a živnostníkov v roku 2006 v počte 45.

V prípade PO ich počet v posledných sledovaných rokoch rástol. Najviac ich bolo v obci v roku 2021 v počte 28 a najmenej v roku 2004 v počte 4. Od roku 2004 do roku 2013 krivka vývoja počtu PO rástla. K radikálnejšiemu poklesu došlo v roku 2015 a od tohto obdobia počet PO postupne rástol. Ziskových PO bolo najviac v počte 18 v roku 2021 a neziskových najviac v počte po 13 subjektov v rokoch 2013 a 2014. Najmenej ziskových PO bolo v roku 2004 a 2005 a to v podstate ani jedna PO a u neziskových PO v počte 2 subjekty v roku 2015.

Za rok 2025 (jún) v živnostenskom registri figurovalo 81 živnostníkov a v obchodnom registri 26 PO so sídlom v Úľanoch nad Žitavou.

Podnikateľské činnosti a predmet podnikania týchto subjektov pokrýva rôzne služby od sprostredkovateľských činností v oblasti obchodu, výroby i služieb, administratívne, účtovnícke, reklamné, marketingové, stavebné, dopravné, poľnohospodárske a mnohé ďalšie i občianske služby.

A.3.6 Bývanie

Vychádzajúc z aktuálnej demografickej situácie je zrejmé, že potreba bývania na Slovensku stále pretrváva a je zrejme výraznejšia, než bola pred 10 alebo 20 rokmi. Uvedený predpoklad možno oprieť o fakt, že populácia vo veku od 25 do 40 rokov, v ktorej je najviac potenciálnych záujemcov o vlastné bývanie, momentálne predstavuje veľmi početnú skupinu obyvateľstva. Podľa údajov NBS v prvom štvrtroku 2025 sa ceny nehnuteľností na bývanie zvýšili o 4 % v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Z regionálneho pohľadu dominovali rastúce ceny najmä v Bratislave a Košiciach, zatiaľ čo v Nitrianskom a Žilinskom kraji bol zaznamenaný mierny pokles.

Potreba bývania je prirodzená, ale cesta k jej uspokojeniu nie je jednoduchá. Úvaha jednotlivca či domácnosti o obstaraní vlastného bývania sa začína pri hodnotení aktuálnych a predpokladaných finančných možností potenciálneho záujemcu, perspektívny ekonomický status, príjmová situácia a celkové jeho očakávania o bývanie aj do budúcnosti.

Bytový a domový fond

tabuľka č. 14

Obdobie výstavby	pred 1919	1919-1945	1946-1960	1961 -1980	1981-2000	2001-2010
Počet	16	46	163	214	95	20
Obdobie výstavby	2011-2015	2016+				
Počet	24	20				

Zdroj: ŠÚ SR

Na základe údajov SODB 2021 v obci bolo 603 domov, z toho rodinných 588, bytových 5 a obecných 26. Na vodovod bolo napojených 489 domov, na plynovod 527 a kanalizačný

systém užívala 1 domácnosť. Vo vlastníctve fyzickej osoby sa nachádzalo 540 domov. Počet obnovených sa predpokladal na 308.

V obci prevláda individuálna bytová výstavba. Hromadná bytová výstavba sa tu nachádza vo forme staršej dvojpodlažnej štvorbytovky a dvoch trojposchodových nájomných bytov. Obec v roku 2025 rieši výstavbu nových 24 (2 x 12) bytových jednotiek - nájomných bytov. Finančné zdroje sa majú využiť zo *Štátneho fondu rozvoja bývania* a z *Ministerstva dopravy SR* v celkovej výške presahujúcej tri milióny eur.

Významným aspektom pri rozhodovaní o bývaní majú priestorové danosti územia a samotná lokalita. Ďalšie faktory pri rozhodovaní, kde bývať, sú aj občianska vybavenosť – základné občianske služby, vzdelávacie a zdravotné služby, kultúrne a športové vyžitie, zabezpečenie infraštruktúrou, ako aj sociálno-spoločenské zázemie a blízkosť či prítomnosť prírody.

A.3.7 Školstvo, zdravotníctvo, sociálne a občianske služby

Školstvo

Od 1. 4. 2002 v obci svoje pôsobenie našla Základná škola s právnou subjektivitou. Je to štátna rozpočtová organizácia, ktorej zriaďovateľom je Obec Úľany nad Žitavou.

Od 1. 7. 2002 je škola spojená s materskou školou a od 1. 4. 2005 podľa zriaďovacej listiny funguje pod menom **Základná škola s materskou školou**. Ide o plnoorganizovanú základnú školu s **1. až 9. ročníkom** po jednej triede. Súčasťou školy je **školská jedáleň** a materská škola. Od 1.9.2008 je súčasťou školy aj **Školský klub detí**.

V budove materskej školy sú zriadené 2 triedy pre 44 detí. Základná škola s materskou školou poskytuje predprimárne a základné vzdelanie a smeruje k naplneniu kompetencií stanovených štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie.

Pedagogický zbor tvorí 20 osôb, z toho riaditeľka školy, zástupkyňa riaditeľky školy pre Materskú školu, kvalifikovaní učitelia, vychovávateľky ŠKD a asistenti učiteľov. Z radu nepedagogických zamestnancov v celkovom počte 11 osôb sú zastúpené funkcie ekonóm (2 osoby), vedúci školskej jedálne (1 osoba), kuchár (1 osoba), upratovač (2 osoby), školník (2 osoby), pomocný kuchár (1 osoba) a pomocná sila v kuchyni (2 osoby).

Triedy 1. stupňa a 2. stupňa sú umiestnené vo viacerých budovách, v hlavnej a vedľajšej. Priestory školského zariadenia majú rôznu funkciu a slúžia ako telocvičňa školy, triedy pre 1. a 2. ročník, jedáleň, oddelenie ŠKD, počítačová učebňa, šatňa – nachádzajúce sa vo vedľajšej budove. V hlavnej budove školy sú k dispozícii: administratívne priestory pre vedenie školy a pedagogických zamestnancov, oddelenie ŠKD a učebne pre žiakov 3.- 9. ročníka, jazyková učebňa, počítačová učebňa, vestibul a skladové priestory (archív, dejepisný kabinet, chemický kabinet).

Poslaním školy je vytvoriť stimulujúce prostredie pre rozvoj prirodzeného nadania a rôznorodosti talentov žiakov, učiteľov. Podporiť zmysluplné učenie pre život a celoživotné učenie detí aj učiteľov. Zameriavať sa na cieľavedomý rozvoj tvorivosti detí a ich sociálnych zručností, ako sú rešpekt k rôznorodosti, komunikácia, tímová práca. Viest' žiakov k snahám vyniknúť pozitívnym príkladom, neschovávať sa za prácu iných, odstraňovať pasivitu

a nezáujem, bojovať s priemernosťou. Vytvoriť príležitosti pre spoluprácu medzi rodinou, školou, občianskymi združeniami.

Vývoj počtu žiakov v MŠ tabuľka č. 15

Šk.r.	Počet detí
2020/2021	44
2021/2022	46
2022/2023	45
2023/2024	45
2024/2025	45

Zdroj. OcÚ Úľany nad Žitavou

Podľa SODB 2021 bolo v obci 93 detí vo veku do začatia povinnej dochádzky do MŠ. Údaje za posledných 5 rokov vykazujú stabilný počet škôlkarov navštevujúcich miestnu MŠ.

Vývoj počtu žiakov v ZŠ tabuľka č. 16

Šk.r.	Počet detí spolu	Počet tried
2020/2021	87	9
2021/2022	105	9
2022/2023	107	9
2023/2024	110	9
2024/2025	112	9

Zdroj. OcÚ Úľany nad Žitavou

Počet detí mladších ako 15 rokov celkom k 31.12.2024 bolo v obci 237 (cca 15 % z celkového počtu obyvateľstva obce), z toho 123 chlapcov a 114 dievčat. V základnej škole je spolu 9 tried. Počet žiakov mierne, ale postupne každoročne narastá.

Počet žiakov v jednotlivých triedach v šk. r. 2024/2025 (ZŠ) tabuľka č. 17

Počet žiakov	Trieda
11	1.
12	2.
6	3.
18	4.
17	5.
13	6.
10	7.
16	8.
9	9.

Zdroj. OcÚ Úľany nad Žitavou

Zdravotníctvo

Zdravotnícke služby a zariadenia sa v obci nenachádzajú. Obyvatelia navštevujú a dochádzajú za zdravotnými službami do okolitých a najbližších miest, hlavne do mesta Šurany a Nové Zámky.

Sociálne a občianske služby

Sociálne služby sú originálnou kompetenciou miestnej samosprávy. Mestá a obce plnia úlohy v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení úlohy na úseku sociálnej pomoci (§4 ods.3 písm. p). Rozsah a úlohy v oblasti sociálnej pomoci pre miestnu samosprávu sú definované najmä prostredníctvom troch zákonov:

- Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi - originálna pôsobnosť,
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane a sociálnej kuratele,
- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Sociálnu oblasť obec Úľany nad Žitavou okrem iného spravuje aj na základe **Komunitného plánu sociálnych služieb obce Úľany nad Žitavou na obdobie 2021-2030**. Tento dokument je aktualizovanou verziou a určuje smerovanie a rozvoj sociálnych služieb a je strategickým plánom, ktorý zohľadňuje miestne špecifiká a potreby občanov a definuje ciele, opatrenia a priority v oblasti sociálnych služieb. Je dôležitý pre efektívne využívanie verejných zdrojov a zabezpečenie kvalitných sociálnych služieb pre všetkých obyvateľov.

Ciele a priority stanovené v dokumente:

1. Zvýšiť využívanie terénnej opatrovateľskej služby u občanov, ktorí chcú zotrvať v domácom prostredí a sú odkázaní na jej poskytovanie.
2. Organizovanie spoločných aktivít seniorov a mládeže – podpora medzigeneračnej solidarity.
3. Zlepšenie pracovných návykov – organizovanie menších obecných služieb a aktivačnej činnosti.
4. Podporovanie mladých rodín – príspevok pri narodení dieťaťa.
5. Podpora ťažko zdravotne postihnutých občanov – príspevok na zmiernenie vplyvu používania inkontinenčných pomôcok od III. stupňa inkontinencie.
6. Motivovať občanov k pohybovým aktivitám – vonkajšie workoutové fitness, detské a dopravné ihrisko, pumptracková dráha.
7. Obec ako osobitný príjemca dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa a plneniu školských povinností, ako aj prídavku na dieťa vykonáva dohľad v problémových rodinách pri odstraňovaní zanedbávania povinnej výchovy a výživy zo strany rodiča.
8. Z začať poskytovať sociálnu rehabilitáciu a zaregistrovať ju v registri poskytovateľov sociálnych služieb.
9. Z začať poskytovať základné sociálne poradenstvo a zaregistrovať ho v registri poskytovateľov sociálnych služieb.
10. Zvyšovať kvalitu sociálnych služieb, najmä v spolupráci s občanmi, ktorým sú sociálne služby poskytované.

Obec sa plne sústreďuje na riešenie sociálnych problémov a snaží sa nachádzať opatrenia pre uspokojenie náležitých a žiadaných potrieb obyvateľstva.

Občianske služby na úrovni obce sú poskytované i v rámci komerčnej činnosti maloobchodu – predajňa COOP Jednota Slovensko, pohostinstvá, verejného stravovania – vývarovňa. Ďalej je v obci obecný úrad, pošta, kostol i cintorín.

A.3.8 Kultúrno-spoločenský a športový život

Vedenie obce spolu s miestnymi organizáciami sa priebežne starajú o kultúrny život v obci. Organizujú sa rôzne podujatia, kedy miestny i ostatná verejnosť má príležitosť sa ich zúčastniť. Pre účely kultúrneho vyžitia slúži viacúčelová sála, resp. kultúrne centrum s kapacitou cca 100 stoličiek nachádzajúca sa v budove polyfunkčného domu v centre obce. Pravidelne sa tu uskutočňujú jubilejné oslavy a pod.

V západnej časti obce je futbalové ihrisko so základnou vybavenosťou, ako je hygiena a šatne. Iné športové zariadenia resp. plochy sa tu nenachádzajú.

Spoločenské, záujmové a iné organizácie pôsobiace v obci sú:

- **Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov Úľany nad Žitavou,**
- **Základná organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku Úľany nad Žitavou,**
- **Občianske združenie Bociania škôlka,**
- **Občianske združenie Včielka Úľanka,**
- **Dobrovoľný hasičský zbor Úľany nad Žitavou,**
- **Heligonkári o. z.,**
- **FC Starí páni,**
- **TJ Lokomotíva Úľany nad Žitavou,**
- **Športovo strelecký klub HT,**
- **Základná organizácia slovenského zväzu rybárov,**
- **Poľovné združenie Hrubý háj,**
- **Miestny kynologický klub Úľany nad Žitavou.**

V 18. storočí až do začiatku 20. storočia charakterizoval Úľany **slovenský folklór**. Prvý **divadelný krúžok** bol založený v roku 1919. Vtedajší riaditeľ školy Štefan Spišiak, nacvičoval s úľanskými ochotníkmi rôzne divadelné hry a viedol **Spevácky súbor Žitavan**. **Kino** bolo v obci založené v roku 1952, dnes už neexistuje.

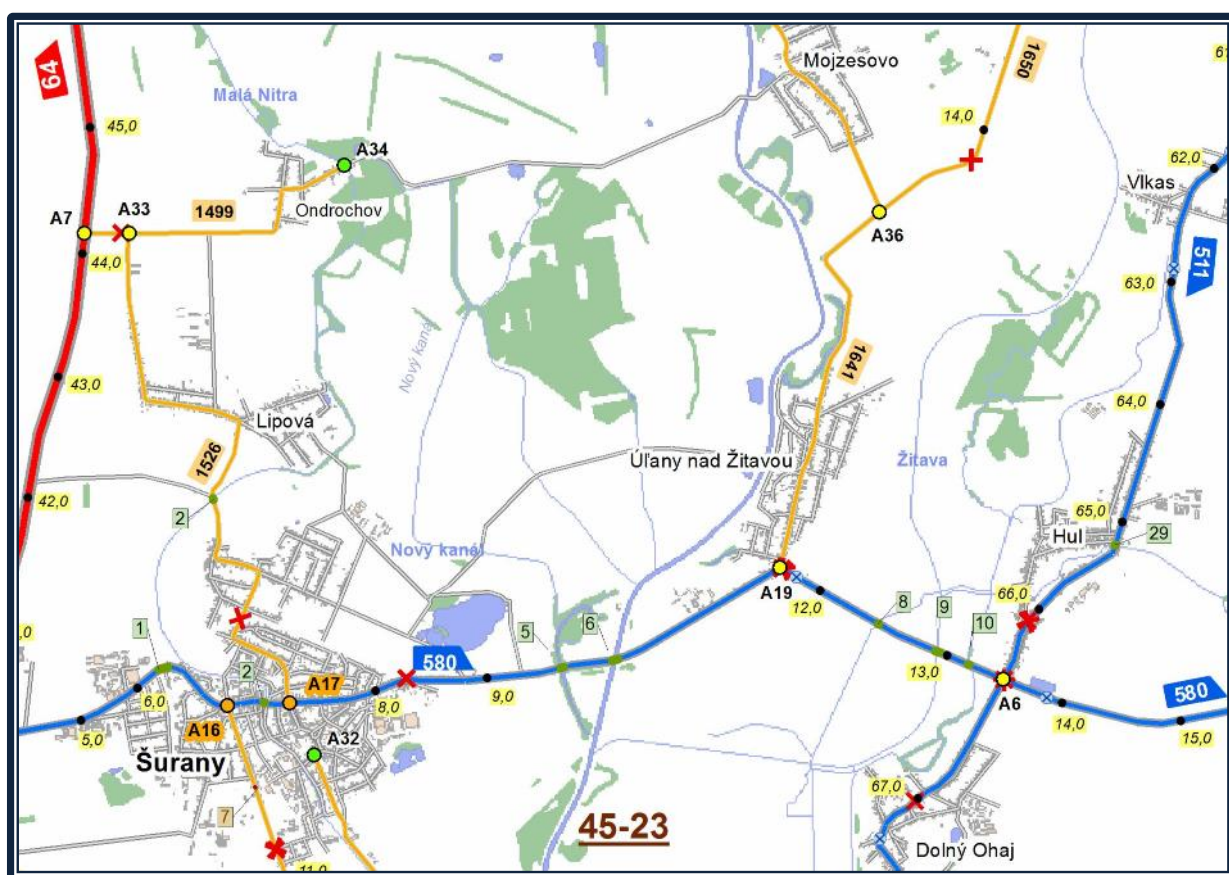
A.4 Územno-technická analýza

Zákon č. 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov okrem iného uvádza, že miestnymi cestami sú všeobecne prístupné a užívané ulice, parkoviská vo vlastníctve obcí a verejné priestranstvá, ktoré slúžia miestnej doprave a sú zaradené do siete miestnych ciest. Siete miestnych ciest sa budujú a udržiavajú v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou tak, aby uľahčovali osídlenie a vyhovovali potrebám miestnej dopravy, prípadne poľnohospodárskej

dopravy, a ak to vyžadujú všeobecné záujmy, aj potrebám diaľkovej dopravy a potrebám obrany štátu.

A.4.1 Cestná sieť a dopravné napojenie

Z hľadiska širších dopravných vzťahov je záujmové územie napojené na nadradenú cestnú sieť prostredníctvom štátnej cesty **II/580** (Šurany – Podhájska – Kalná nad Hronom), ktorá prechádza jej katastrom a v Šuranoch sa napája na štátnu cestu **I. triedy 64** -tvorí prepojenie južného Slovenska so severným a tvorí spojnicu miest Komárno - Martin. Intravilánom obce prechádza cesta **III/1641**, ktorá má pre dopravnú obsluhu obce základný význam. Prechádza celou obcou a tvorí dopravnú kostru obce. Touto cestou je obec rozdelená na dve časti. Na túto cestu je pripojená sieť **miestnych komunikácií**. Všetky majú charakteristiky miestnych obslužných komunikácií s priamou obsluhou objektov priľahlej zástavby. Niektoré ulice sú zaslepené, bez otočiek.

Cestná sieť v obci Úľany nad Žitavou a jej okolí

Zdroj: https://www.cdb.sk/files/galleries/mapy-okresov-50-000/nove_zamky_50-000.jpg

Sieť cesty III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená **účelovými komunikáciami**. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavané územie. Účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára.

Prítomnosť riečnych tokov v obci si vyžiadalo aj doplnenie komunikačnej infraštruktúry o **most**, ktorý sa nachádza nad riekou Nitra v západnej časti obce a je tzv. spojkou s mestom Šurany. Most je v stave, ktorý upozorňuje na potrebu rekonštrukcie. V budúcnosti má byť využívaný pre účely cyklotrasy a ako účelová komunikácia pre rybárov a poľovníkov.

Prístup do chotára zabezpečuje sieť **poľných ciest** nadväzujúca na cestu III. triedy a miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy a vinohrady.

Hlavný **peší koridor** obce Úľany nad Žitavou je sústredený okolo cesty č. III/1641, ktorá v obci plní funkciu zbernej komunikácie. Chodník je vedený zväčša pozdĺž jednej strany cesty.

V obci sa oficiálne **parkovacie plochy** nachádzajú v malej miere. Súčasné plochy využívané na odstavovanie motorových vozidiel sa nachádzajú v centre obce pred pohostinstvom, obecným úradom a na železničnej stanici a pri cintoríne v počte cca 30 parkovacích miest.

Hromadnú **autobusovú dopravu** osôb zabezpečuje ARRIVA Nové Zámky, a. s. niekoľkými spojmi na troch autobusových zastávkach v katastri obce. Frekvencia autobusového spojenia je vzhľadom na veľkosť a význam obce priaznivá.

Významnou udalosťou obce bolo obdobie rokov 1890 – 1894, kedy sa budovala železničná trať Šurany – Vráble a v roku 1910 sa začala budovať železničná trať Úľany – Levice, ktorá značným spôsobom prispela k rozvoju regiónu.

Obcou prechádza **železničný vnútroštátny ťah** (smer západ-východ) **č.150 Šurany – Levice – Hronská Dúbrava**, ktorý sa napája v Šuranoch na medzinárodný železničný ťah SD č. 130 *Bratislava – Štúrovo – Maďarská republika*. Obidva ťahy obcou tvorí elektrifikovaná jednokoľajná trať. Smerom z juhu cez obec na sever premáva linka **č. 151 Zlaté Moravce-Úľany nad Žitavou-Nové Zámky**. Priamo v obci je **železničná stanica**, kde stojí osobná železničná doprava.

Cyklodoprava a turistická **cyklistická sieť** sa postupne vyvíja vďaka zvyšujúcemu sa záujmu aktérov a nadšencov tejto dopravy a športu. Obcou prechádza červená trasa **045 – Požitavská cyklomagistrála I. úsek (Slepčany – Úľany nad Žitavou)**. Táto je o dĺžke 27,5 km s povrchom miešaným (asfalt, spevnená cesta, poľná cesta). Úsek vedie zo Slepčian južným smerom po ceste č. 511 až za obec Nová Ves nad Žitavou. Za obcou odbáča na poľnú cestu po ktorej vedie k mestu Vráble, kde vychádza na hrádzu rieky Žitava, ktorou obchádza mesto. Po nej trasa pokračuje až k obci Úľany nad Žitavou, kde schádza do obce. Následne prechádza obcou až ku križovatke s **019 – Ponitrianskou cyklomagistrálou**, kde končí.

Chodníky určené špeciálne pre cyklistov v obci nie sú.

Medzi zámermi obce je budovanie ďalšej trasy v spolupráci i s inými obcami i s NSK, a to „**Cyklotrasa Šurany- Úľany nad Žitavou- Húl- Dolný Ohaj-Bánov**“ - I. etapa.

Letecká a vodná doprava priamo v obci nenachádzajú opodstatnenie.

A.4.2 Inžinierske siete

Zásobovanie vodou

Vodné zdroje sa v obci nenachádzajú. Obec je v súčasnosti zásobovaná pitnou a úžitkovou vodou z jestvujúceho zdroja – výtlačného potrubia Šurany - Podhájska DN 300. V lokalite pred železničnou stanicou je umiestnená vodomerná komora „VŠ“ s osadeným meraním odberu vody v obci.

Zásobovanie plynom

Obec je napojená na zdroj zemného plynu – VTL plynovod o priemere DN 150. Z plynovodu vedie prípojka - VTL prípojka DN 80 z rúr PE, ktorá je ukončená v regulačnej stanici RS 3000. Regulačná stanica je umiestnená v severnej časti okraju obce na ul. Cintorínska. Menovitý výkon regulačnej stanice je 3000 m³/hod. Regulačná stanica zásobuje zemným plynom obec. Plynovody sú vedené okrajom miestnych komunikácií, uložené sú v zemi.

Zásobovanie elektrinou

Hlavným napájacím zdrojom pre zásobovanie obce elektrickou energiou je elektrická rozvodňa a transformovňa Rz 110/22 kV Nové Zámky. Z tejto rozvodne je vyvedená 22 kV priama distribučná linka v smere do obce. Distribučné vedenia 22 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy. Z tohto vzdušného vedenia VN 22kV sú zrealizované VN 22kV vzdušné prípojky pre zásobovanie elektrinou vonkajšie trafostanice obce s prevodom 22 kV/0,4 kV. Katastrom obce prechádza aj diaľkové VVN 110kV.

Verejné osvetlenie

V celej obci je vedenie verejného osvetlenia vedené po spoločných podperných betónových stĺpoch s vedením NN. Osvetlenie je realizované rôznymi typmi svietidiel, ktoré sú umiestnené na stĺpoch vedenia NN.

Miestny rozhlas a mobilné siete

Rozhlasová ústredňa miestneho rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy obecného úradu je vedenie miestneho rozhlasu vedené po stožiaroch NN a na samostatných stĺpoch pozdĺž miestnych komunikácií, vedených súbežne so vzdušným vedením NN.

V katastri obce sa nenachádzajú základňové stanice verejnej rádiotelefónnej siete mobilných operátorov T-MOBILE a ORANGE. Vykrývače sa nachádzajú mimo katastra obce. Kvalita príjmu T-MOBILE ETGE v obci je 2G. Zosilňovacia stanica /Vysielač/ operátora T MOBILE je umiestnený na samostatnom stožiar v Šuranoch. Zosilňovacia

stanica /Vysielač/ operátora Antény operátora ORANGE je umiestnený na stožiarí rádiokomunikácií v Húli. Kvalita prijmu ORANGE ETGE v obci je 2G.

Kanalizácia, ČOV a odvodnenie

Verejná kanalizácia v obci nie je. Likvidácia splaškových odpadových vôd v obci je riešená prevažne akumuláciou v žumpách a vývozom fekálnymi vozmi. Obec v spolupráci s ďalšími obcami vykonal práce spojené s projektovaním a majú vytýčené za cieľ budovanie kanalizácie a ČOV v najbližšom období.

Odvodnenie dažďových vôd sa navrhuje povrchovými rigolmi a do jestvujúcej zelene.

A.5 Prírodno-environmentálna analýza

V rámci geomorfologického členenia patrí do ***alpsko-himalájskej sústavy***, podsústavy ***Panónska panva***, provincie ***Západopanónska panva***, subprovincie ***Malá dunajská kotlina***, oblasti ***Podunajská nížina***, celku ***Nitrianska niva*** a podcelku ***Dolnonitrianska niva***. Obec leží v údolí Citenky, prítoku rieky Nitry a na piesočnom vale medzi Nitrou a Žitavou.

A.5.1 Prírodný potenciál

Štruktúra územia

Základným typom erózo-denudačného reliéfu je reliéf rovín a nív s mladými poklesávajúcimi negatívnymi morfoštruktúrami Panónskej panvy. Výškové rozpätie katastra je asi od 122 m do 130 m n. m.

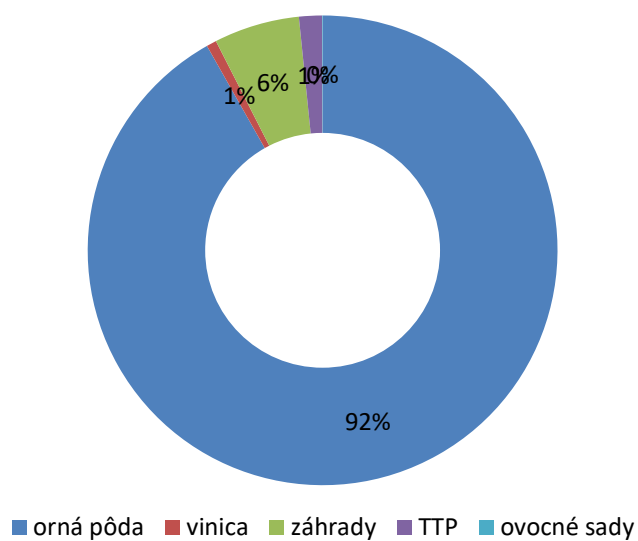
Pôdne typy v katastri sú výsledkom rovinného reliéfu riečnych náplavov, dlhým slnečným svitom, veľkým počtom letných dní, menším množstvom zrážok a záplavami územia. Nachádzajú sa tu nivné pôdy – fluvizeme glejové na aluviálnych sedimentoch, lužné pôdy - čiernice a glejové lužné pôdy. Úrodnosťou patria do 1. až 6. skupiny. Fluvizeme a čiernice patria k našim najúrodnejším pôdam. Zrornosťou patria k hlinitým, ílovito-hlinitým až ílovitým pôdam.

Celá obec sa rozprestiera na rozlohe **839,99 ha**. Z toho ***poľnohospodárska pôda*** (PP) zaberá 664,58 ha a ***nepoľnohospodárska pôda*** (NP) 175,40 ha. Oproti roku 1996 sa zaznamenali zmeny v pomere PP a NP len o 4 ha, pričom PP bola v tomto roku o 4 ha viac ako v súčasnosti a NP o 4 ha menej. Navýšila sa výmera ornej pôdy a znížila rozloha trvalých trávnatých porastov.

Samotná štruktúra poľnohospodárskej pôdy pozostáva z ornej pôdy (610,12 ha), viníc (4,58 ha), záhrad (39,15 ha), ovocných sádov (0,25 ha) a trvalých trávnatých porastov (10,48 ha).

Graf č. 3

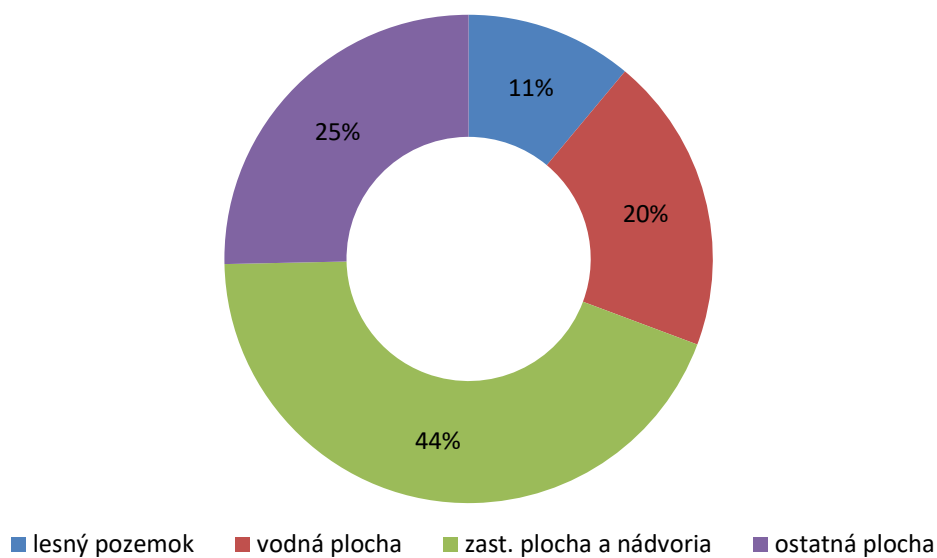
Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Nepoľnohospodársku pôdu tvoria lesné pozemky (19,40 ha), vodné plochy (34,45 ha), zastavané plochy a nádvorcia (77,11 ha) a ostatná plocha o výmere 44,44 ha.

Graf č. 4

Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy

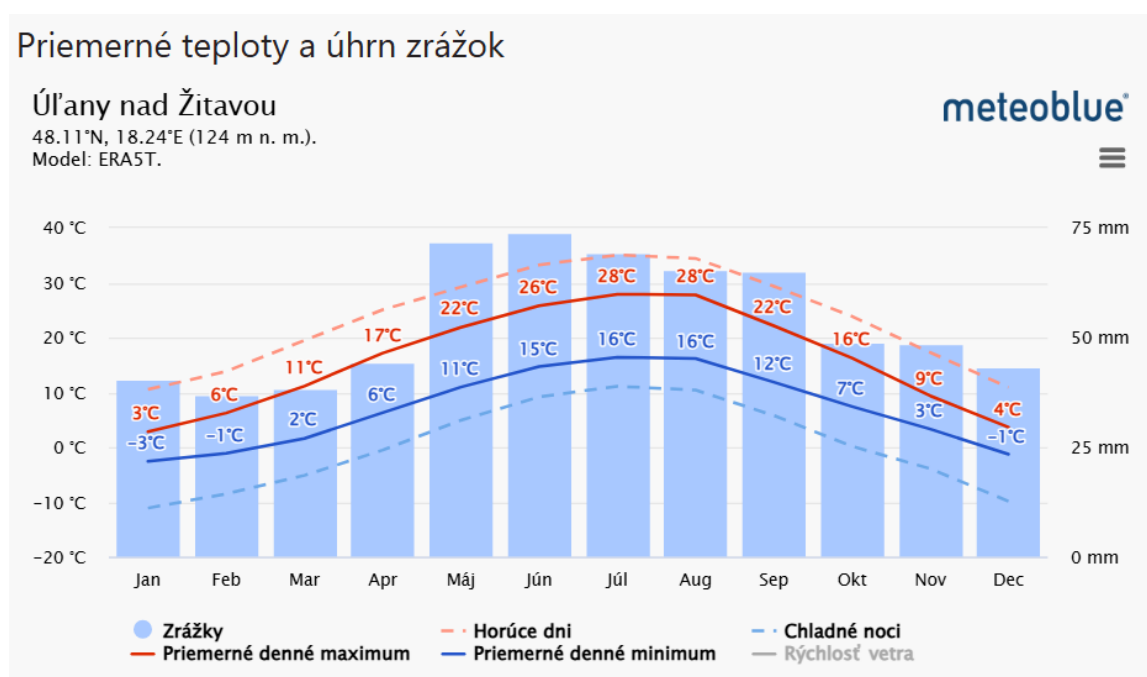
Chránené a významné územia

Na území obce sa nenachádzajú časti spadajúce pod chránené prvky.

Klíma

Úľany patria do teplej klimatickej oblasti, veľmi suchej s miernou zimou. Priemerne je tu viac ako 50 letných dní s teplotou vyššou ako 25 °C. Januárová teplota je vyššia ako -3 °C, index zavlaženia menej ako -40. Slniečny svit prekračuje 2000 hodín. V oblasti prevláda severozápadný vietor a juhovýchodný je menej zastúpený. V lete prevládajú SZ vetry, ostatné mesiace prevládajú JV vetry. Najveternejší je koniec zimy a začiatok jari, najpokojnejšia je jeseň. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje do 550 mm.

Graf č. 5

Zdroj: www.meteoblue.com/sk/po%C4%8Dasie/historyclimate/climatemodelled/%c3%9a%c4%beany-nad-%c5%bditavou_slovensko_3057029

Flóra a fauna

Vegetácia tohto územia patrí do dubovej zóny, nížinnej podzóny, pahorkatinnej oblasti Žitavskej nivy. Potenciálna vegetácia sú jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy), karpatské dubovo-hrabové lesy, dubové a cerovo-dubové lesy. Pôvodné dreviny sú vŕba biela, jelša lepkavá, jaseň úzkolistý, vŕba popolavá a trojtyčinková, rešetliak prečisťujúci, hloh jednozemenný. Významné rastlinné spoločenstvá sú tvorené ostricovými porastmi – s ostricou pobrežnou a štíhlou. Zastúpené sú aj psiarkové porasty s psiarkou lúčnou, iskerníkom mnohokvetým, pichliačom sivým, plamienkom celistvolistým.

Zoogeograficky v rámci terestrického biocyklu patrí územie do provincie stepí, panónskeho úseku. V rámci limnického biocyklu patrí územie do Pontokaspickej provincie, podunajského okresu a západoslovenskej časti. V oblasti katastra sú významnými živočíchmi druhy vtákov – kačice, husy, dravce, sovy. Vyskytuje sa tu kaňa močiarna, haja tmavá, sokol červenonohý, myšiarka močiarna. Z kačicovitých je najhojnejšia kačica divá, chrapka, chochlačka sivá, lyžičiarka pestrá, potápky. Spevavce sú takisto bohato zastúpené. Z obojživelníkov sa tu vyskytujú ropucha zelená, bradavičnatá, skokan štíhly, hrabavka škvrnitá. Z plazov je tu užovka obojková a jašterica krátkohlavá. Z cicavcov sú tu hlodavce – duloonica menšia, myška drobná, v oblasti bol zaznamenaný výskyt aj vydry riečnej.

Vodstvo

Záujmové územie katastra obce Úľany nad Žitavou spadá do povodia rieky **Nitra** (nadregionálny koridor) a rieky **Žitava** (regionálny koridor), ktorá sa do nej vlieva za hranicou katastra. Korytá riek Nitry a Žitavy sú upravené do kanálov s ochrannými hrádzami. Ich niektoré pôvodné časti meandrov ostali vo forme mŕtvych ramien, ako pripomienka životaschopnosti krajiny. Obcou preteká upravený kanál rieky Nitra a riečky Žitava. Dve ramená starých koryt na rieke Nitra sú využívané miestnym rybárskym spolkom. Jedno rameno je mŕtve. Nachádza sa tu stojatá voda. Ide o tzv. revír Materiálové jazero a revír štrkovisko.

Úprava toku riek Nitry – Cítenky a Žitavy v chotári obce sa zrealizovala až v rokoch 1954 – 1958. Dovtedy časť obce a chotára boli často zaplavované. Povodeň v roku 1851 patrila medzi mimoriadne veľké, pretože hladiny riek Žitavy, Nitry a Váhu sa spojili a vytvorili od Hulu až k Trnovcu jedno veľké jazero. Podobných rozmerov bola i povodeň v roku 1876, 1931 a 1955. Záplavy postihli výrazne obec v roku 2010, kedy došlo ku kulminácii vody v rieke Nitra, pričom problémy robila i vyrážajúca spodná voda.

Obec má v procese prípravy projekt na budovanie kanalizácie, a to v spolupráci s ďalšími obcami. Vzhľadom na prítomnosť riečnych tokov, ako aj každoročné vplyvy nepriaznivého počasia rieši i problematiku odvodňovania a prijímania opatrení pre protipovodňové aktivity.

Ovzdušie

Na území obce je stav ovzdušia ovplyvnený hlavne sezónnym vykurovaním domácností, t.j. pôsobia ako lokálne kúreniská a čiastočne cestná doprava. Do ovzdušia sa dostávajú aj čiastočky emisií z miestnej stavebnej či poľnohospodárskej práce a odpadu. Vedenie obce sa sústreďuje aktívnou účasťou v projektoch širších rozmerov na ochranu a starostlivosť o životné prostredie. Zároveň si vytyčuje zámery na zavedenie a využitie alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie hlavne tam, kde správa priestorov je v jej kompetencii (verejné budovy a priestranstvá).

Na úrovni NSK práve z titulu zistenia zvyšujúceho sa znečistenia ovzdušia a na námet *Ministerstva vnútra SR, Okresný úrad Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie* sa začiatkom roku 2024 spracoval **Program pre zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu NSK** s príslušnými opatreniami (napr. kontrola dodržiavania správnych zásad vykurovania; informovanie a osвета verejnosti v danej oblasti;; podpora pri zabezpečení a realizácii činností

spojených so zlepšením verejnej infraštruktúry - cestnej, energetickej využiteľnosti alternatívnych zdrojov; výsadba a údržba zelene a pod.). Zároveň NSK pristúpil (2024) k partnerskej zmluve, ktorá rieši zlepšenie kvality ovzdušia v rámci **Projektu LIFE IP**. Koordinačným prijímateľom je *Ministerstvo životného prostredia SR* a NSK s ďalšími subjektmi sú pridruženými prijímateľmi. Hlavným zámerom projektu je podpora efektívneho riadenia kvality ovzdušia s cieľom zlepšiť kvalitu ovzdušia a znížiť vystavenie obyvateľstva škodlivým vplyvom látok znečisťujúcich ovzdušie.

A.5.2 Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Komunálny odpad a odpad vo všeobecnosti vyžaduje veľkú pozornosť z titulu jeho veľkého množstva a dopadov na zdravie ľudí i ochranu životného prostredia. Existujú metódy, spôsoby a techniky na nakladanie s odpadom tak, aby bol proces efektívny a účinný. Tento proces v sebe zahŕňa celkovú logistiku od vzniku odpadu, jeho zber, odvoz,, zneškodnenie ale i zhodnocovanie a recykláciu. Obec sa aktívne podieľa na riešení predmetnej problematiky. Okrem uvádzaných sa sústreďujú na separovanie, vytvára priestory na uskladnenie v rámci zberného dvora, zabezpečuje prostriedky a realizuje intenzívnu kampaň na podporu kompostovania.

Činnosti spojené so zberom, odvozom, prenájmom nádob, uložením a zneškodňovaním tuhého zmesového odpadu vykonáva v spolupráci so spoločnosťou **Brantner Nové Zámky, s. r. o.**, a zabezpečuje tak služby v odpadovom hospodárstve.

Obyvatelia obce i ostatné subjekty pôsobiace v obci majú podľa potreby možnosť výberu zo 110/120 litrových, 140, 240, a 1100 litrových zberných nádob. Tieto sú značené elektronickým čipom a systém zberu funguje dobitím kreditu tohto čipu. Ľudia sú pravidelne informovaní o harmonograme zberu a separácie odpadu.

Množstvo odpadu v tonách

tabuľka č. 18

Odpad	Rok		
	2022	2023	2024
Papier a lepenka	33,740	39,710	30,950
Sklo	26,920	27,440	27,580
VKM na báze lepenky*	1,276	1,350	1,500
Obaly z kovu	1,682	1,780	1,810
Plasty	30,632	32,570	35,750
Kovy	127,607	89,259	0,300
Jedlé oleje a tuky	0,420	-	0,430
Batérie a akumulátory	-	0,062	2,410
Meď, bronz, mosadz	-	0,688	1,323
Hliník	-	1,385	3,642
Železo a oceľ	-	1,489	58,293
Olovo	-	-	0,020
Drevo	205,100	94,000	72,000
BRO**	-	15,000	104,006

<i>Vyradené zariadenia a el. zar.</i>	1,866	4,216	3,500
<i>Objemný odpad</i>	4,720	23,714	5,780
Vytriedený odpad spolu	433,963	332,573	349,294
<i>Zmesový KO</i>	187,180	178,380	172,910
KO spolu	621,143	510,953	522,204
<i>KO/obyvateľ/rok</i>	<i>0,405</i>	<i>0,332</i>	<i>0,339</i>

Zdroj: OcÚ Úľany nad Žitavou

*VKM – viacvrstvové kombinované materiály

**BRO – biologicky rozložiteľný odpad

Obec aktívne zabezpečuje triedenie a triedi rôzny odpad. Výrazné medziročné zmeny v objeme vyseparovaného a vyzbieraného odpadu sa zaznamenali u biologicky rozložiteľnom odpade, u ktorého sa v sledovanom období postupne zvyšujú množstvá.

Zmesový komunálny odpad sa medziročne tvoril a vyzbieral s klesajúcim celkovým jeho množstvom. Pre zaujímavosť sa sledoval aj údaj tvorby odpadu za obyvateľa za rok. Pri prepočte priemerného množstva odpadu pripadajúceho na obyvateľa za deň sa hodnota približuje k 1 kg.

Pre zber a uskladnenie časti odpadu obec zriadila **zberný dvor** vo svojom katastri. Jeho plnohodnotné pôsobenie si vyžiadalo spracovať projekt, ktorý bol v roku 2025 registrovaný/schválený/realizovaný zo zdrojov *Ministerstvom životného prostredia SR*. Obyvatelia majú prístup k službám zberného dvora v určených prevádzkových hodinách.

Medzi zámermi obce je aj budovanie obecného kompostoviska, aby vedelo zabezpečiť aj zhodnocovanie BRO nad rámec domáceho kompostovania.

Aktívny prístup vedenia obce pre oblasť odpadového hospodárstva a ochrany životného prostredia potvrdzuje aj jeho angažovanie sa v projekte **Zero Waste Europe**, ako **jedna zo štyroch (2024) samospráv v rámci Slovenskej republiky**. Konajú tak v spolupráci s občianskym združením *Priateľmi zeme – SPZ*. V marci 2025 aktéri a účastníci programu získali aj ocenenie na *Zero Waste Europe Festival* v Barcelone. Do programu je zapojených 480 samospráv zo 14-tich krajín Európy. **Certifikačný program Zero Waste Cities** povzbudzuje samosprávy, aby sa zaviazali k ambicióznejším cieľom a zároveň implementovali ekologickejšie a udržateľnejšie nástroje a riešenia týkajúce sa odpadového hospodárstva a postupov obehového hospodárstva. Pomáha im dodržiavať predpisy EÚ a národnej legislatívy a posilňuje pozitívny imidž samosprávy.

A.6 Inštitucionálno-organizačná analýza.

Obec je v zmysle Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (v znení neskorších predpisov), samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Obec pri výkone samosprávy plní viaceré dôležité úlohy ktoré jej ukladá zákon (§ 4, ods. 3 zákona, písm. a) až s)).

Starosta je štatutárnym orgánom v majetkovoprávných vzťahoch obce a v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce, v administratívno-právných vzťahoch je správny orgánom. Je predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom obce. Funkcia starostu je verejná funkcia.

Starostu zastupuje **zástupca starostu** v rozsahu určenom starostom v písomnom poverení.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky. Obec Úľany nad Žitavou má deväť poslancov. Zasadnutia sa uskutočňujú zvyčajne raz za tri mesiace. V prípade potreby sa zvoláva aj mimoriadne zasadnutie.

Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecný úrad zamestnáva sedem pracovných síl. Činnosti vykonávajú na *ekonomickom úseku, úseku školstva, civilnej ochrany, práva, kultúry, sociálnych služieb*, ďalej v rámci *matričného úradu, evidencie adries obyvateľov, stavebného úradu a životného prostredia*.

Ekonomický úsek v sebe zahŕňa činnosti spojené s majetkom obce, ekonomikou a rozpočtom, verejným obstarávaním, daňami a poplatkami, personalistikou a mzdami a odpadovým hospodárstvom.

Pod *sociálne služby* spadajú terénna sociálna práca, sociálna rehabilitácia, terénne opatrovanie a prepravná služba.

Hlavného kontrolóra volí a odvoláva obecné zastupiteľstvo podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Obecné zastupiteľstvo zriadilo nasledovné **komisie**:

- *Komisia športu, kultúry, vzdelávania a mládeže,*
- *Komisia pre poriadok a životné prostredie,*
- *Komisia územného rozvoja a stavebnej úpravy,*
- *Komisia na ochranu verejného záujmu a*
- *Komisia krízového riadenia.*

V obci pôsobia aj subjekty z tretieho sektora. Ide o subjekty na úrovni športu, kultúry, poľovníctva a pod. Spolu s nimi sa aj vedenie a ostatní zástupcovia obce priebežne spolupodieľajú na spoločných aktivitách.

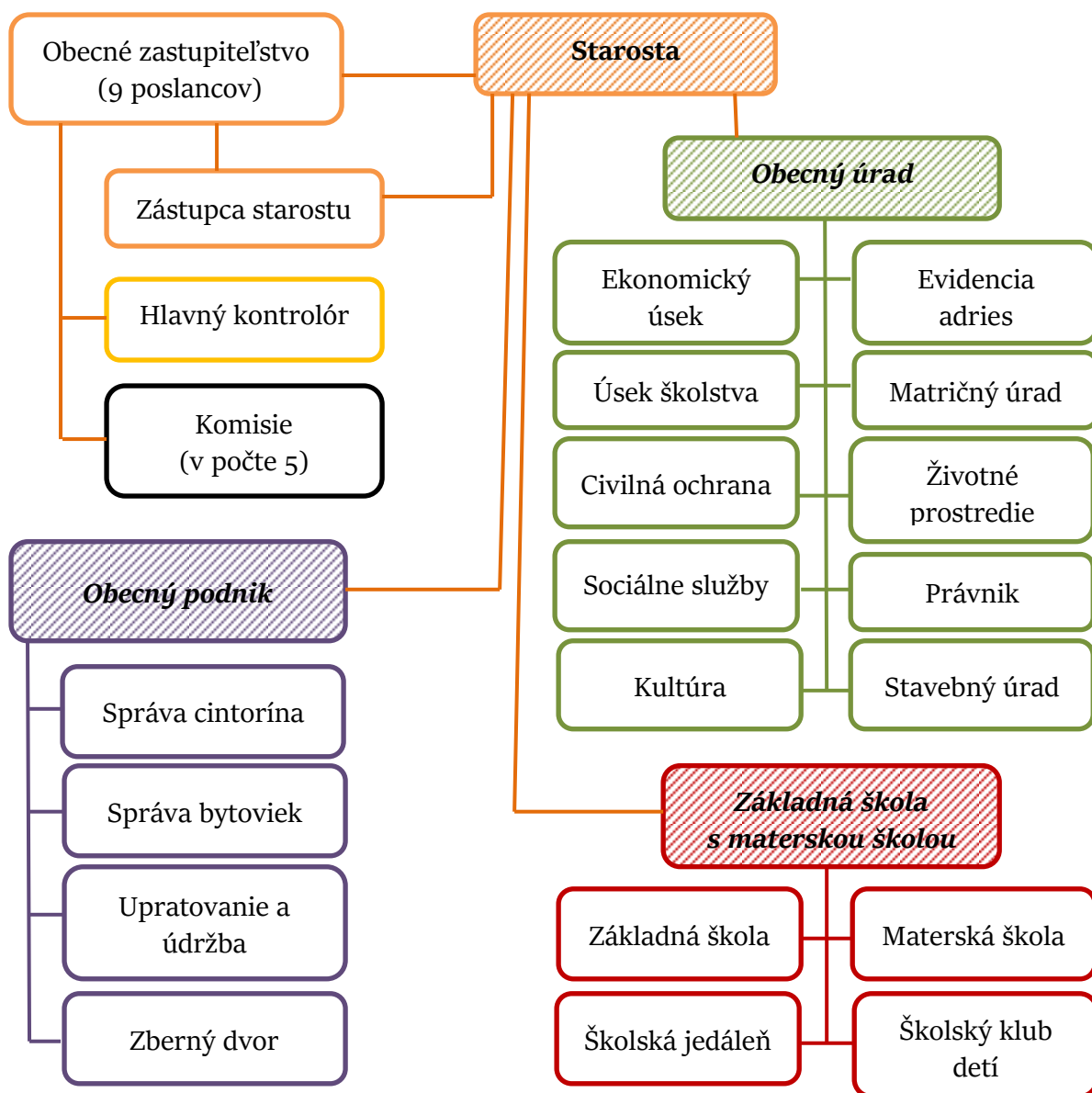
Obec je 100 %-ným vlastníkom **Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou s.r.o.**. Pod jeho správu patrí správa cintorína, správa bytoviek, upratovanie a údržba a zberný dvor.

Obec je zriaďovateľom **Základnej školy s materskou školou** s VJS. Pre zabezpečenie plnohodnotného chodu vzdelávania a výchovy je zriadená aj **školská jedáleň** a **školský klub detí**. Spolu je zamestnaných pre výkon školstva 20 osôb v rámci pedagogických a nepedagogických ľudských zdrojov. Štruktúra zamestnancov je podrobnejšie rozvádzaná v podkapitole A.3.7 Školstvo, zdravotníctvo, sociálne a občianske služby.

Stavebné záležitosti a služby obec vybavuje a využíva v ***Spoločnom obecnom úrade - Mestský úrad v Šuranoch*** ako vecne a miestne príslušný stavebný úrad.

Organizačná štruktúra obce a obecného úradu Úľany nad Žitavou

Schéma č. 1

Na účely výkonu niektorých svojich práv a kompetencií sa obec môže i účelovo združovať s inými subjektmi i obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.

Obec Úľany nad Žitavou je členom ***Regionálneho združenia miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, Združenia mesta a obcí mikroregiónu Šurany-Bánov-***

Lipová, Združenia obcí MALÝ ŽITAVSKÝ OKRUH, MAS CEDRON-NITRAVA a Zero Waste Europe, jej záujmy sa prehĺbujú aj v spoločných zámeroch s ďalšími členmi v týchto subjektoch.

Regionálne združenie miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti vzniklo s cieľom nadviazať na úzke vzťahy oblastí a jednotlivých obcí v tomto regióne. Zabezpečiť spoluprácu a súčinnosť pri riešení otázok rozvoja jednotlivých oblastí ako i celého regiónu. Vychádzajúc zo spoločnej histórie obyvateľov obcí a miest novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, prispieť k posilneniu pocitu spolupatričnosti ľudí bývajúcich v tomto regióne bez ohľadu na ich národnosť, vierovyznanie a politickú príslušnosť. Dosiahnuť kvalitatívne zlepšenie v oblasti spolupráce v záujme ochrany prostredia, historických a kultúrnych pamiatok. Rozšíriť hospodársku spoluprácu s možnosťou využitia i zahraničného kapitálu pre rozvoj miest a obcí.

Združenie mesta a obcí mikroregiónu Šurany-Bánov-Lipová bolo zaregistrované a vzniklo v novembri 2003 zakladajúcimi členmi, a to mestom Šurany a obcou Bánov a Lipová. Hlavnými oblastami činnosti sú zlepšenie služieb obyvateľom združených obcí v oblasti sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu, odvádzania a čistenia odpadových vôd, miestnej dopravy, školstva, kultúry a miestneho cestovného ruchu. Sídlo združenia je v Šuranoch.

Združenie obcí MALÝ ŽITAVSKÝ OKRUH bolo založené zmluvou o založení združenia obcí obcami Úľany nad Žitavou, Dolný Ohaj, Bánov a Hul a registrované v máji 2023. Predmetom jeho činnosti sú podpora a rozvoj spolupráce v oblasti regionálneho cestovného ruchu, zabezpečenie miestnej dopravy (cyklodoprava a cykloturistika) vo forme vybudovania cyklotrasy spájajúce všetky zúčastnené mestá/obce a zachovanie a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva v rámci regiónu; ďalšie formy podpory zabezpečenia a pozitívneho rozvoja efektívnej ochrany práv a záujmov členských miest a obcí, chodu a fungovania samosprávnych orgánov podľa potreby združenia a jeho členov; alebo iný účel v súlade s ust. § 20b ods. 4 zákona o obecnom zriadení. Sídлом združenia je obec Úľany nad Žitavou.

MAS CEDRON-NITRAVA je mimovládne, nepolitické, nezávislé občianske združenie fyzických a právnických osôb, ktoré podporuje a vytvára partnerstvo verejnej správy, podnikateľských subjektov, nepodnikateľských subjektov a občanov pôsobiacich alebo sídliačich v súvislom území s cieľom zostaviť, realizovať, riadiť, monitorovať, implementovať a hodnotiť stratégiu miestneho rozvoja vedeného komunitou. Bolo založené a registrované v apríli 2007. Jej sídlo je v Mojmirovciach.

Svoju činnosť vyvíja na území samospráv: Bánov, Cabaj – Čápor, Černík, Jatov, Kmeťovo, Komjatice, Lipová, Michal nad Žitavou, Mojmirovce, Mojzesovo, Palárikovo, Poľný Kesov, Rastislavice, Svätoplukovo, Štefanovičová, Šurany, Úľany nad Žitavou, Veľká Dolina, Veľký Kýr.

Dlhodobým cieľom združenia je zvýšiť štandard životnej úrovne miestneho obyvateľstva prostredníctvom integrovaného sociáln-ekonomického, environmentálneho, kultúrneho

a duchovného rozvoja územia vymedzeného katastrami obcí prostredníctvom prípravy a implementácie stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou.

Zero Waste Europe je projekt v ktorom obec ako **jedna zo štyroch (2024) samospráv v rámci Slovenskej republiky** vyvíja svoju účasť. Konajú tak v spolupráci s občianskym združením *Priateľmi zeme – SPZ*. Do programu je zapojených 480 samospráv zo 14-tich krajín Európy. **Certifikačný program Zero Waste Cities** povzbudzuje samosprávy, aby sa zaviazali k ambicióznejším cieľom a zároveň implementovali ekologickejšie a udržateľnejšie nástroje a riešenia týkajúce sa odpadového hospodárstva a postupov obehového hospodárstva. Pomáha im dodržiavať predpisy EÚ a národnej legislatívy a posilňuje pozitívny imidž samospráv.

„Building Europe with Local Councillors – Budovanie Európy s miestnymi zastupiteľmi“ vytvára európsku sieť miestnych volených politikov zameranú na komunikáciu s Európskou úniou prostredníctvom bezprecedentného spojenectva medzi európskou a miestnou úrovňou riadenia. Projekt umožňuje miestnym politikom spolupracovať a šíriť informácie o témach súvisiacich s EÚ, ktoré sa týkajú ich voličov na miestnej úrovni. Pomáha tiež zvýšiť angažovanosť a podporiť diskusie o týchto otázkach a budúcnosti Európy. Celkovou ambíciou je podporiť vytvorenie skutočne európskej verejnej sféry.

Úľany nad Žitavou je členom tejto siete spolu s ďalšími 26-timi subjektmi z územia Slovenskej republiky. Z Nitrianskeho kraja majú zastúpenie 5 samospráv.

A.7 Identifikácia výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	- priebežné zvyšovanie vedomia a záujmu miestneho obyvateľstva o veci verejné, - vytvárať podmienky pre rast natality – vhodné životné zázemie pre mladé rodiny, eliminovať rast indexu starnutia – stavanie bytov, vzdelávanie, občianske služby, pracovné príležitosti, - zachovať fungovanie ZŠ s MŠ pre potreby mládeže – vzdelávanie a výchova + zateplenie budovy ZŠ a zvýšiť bezpečnosť a energetickú účinnosť, - zrealizovať zámer týkajúci sa založenia <i>Materského centra</i>, - udržať a rozširovať sociálne služby aj podľa KPSS - terénna sociálna práca, sociálna rehabilitácia, terénne opatrovanie a prepravná služba, - doriešiť rekonštrukciu Domu smútku, - v rámci <i>Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou</i> sústrediť zdroje pre už vytýčené zámery v rôznych oblastiach jeho pôsobenia a samotná ich realizácia, - rôznorodé zastúpenie subjektov tretieho sektora a ich činnosti,
	Územno-technické	- modernizácia, rekonštrukcia a obnova verejných

	budov (budova OcÚ s kultúrnym domom, budova ZŠ, Dom smútku), - oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií, i mosta, - sústrediť sa na tzv. energetickú komunitu – zavedenie obnoviteľných zdrojov energie s cieľom znížiť energetickú náročnosť v priestoroch verejného využitia a vo vlastníctva obce, - realizácia budovania nových bytových jednotiek, - príprava dokumentov projektových i strategických na ciele vymedzenie potrieb, - prepojenie miestnej infraštruktúry s okolím a sprístupnenie širšieho spektra služieb a zariadení, - zabezpečenie infraštruktúry v rámci priemyselnej zóny, - v rámci IÚI, ako aj spoluprácou s okolitými samosprávami a subjektmi realizovať investície väčších rozmerov (kanalizácia, cyklotrasy a pod), - zohľadniť platné ÚPD obce, ako aj ÚPD a strategické dokumenty kraja a pod.
Prírodno-enviromentálne	- riešiť údržbu a starostlivosť v blízkosti vodných tokov (rieka Žitava, Nitra a vodné plochy)- zamedzenie povodňam, zachovanie biotopov/prítomnej flóry a fauny, - prijímať a zavádzať opatrenia a ich realizácia v rámci protipovodňových aktivít, - podporovať existujúce poľnohospodársky zamerané podnikania. vytvárať a rozširovať kapacity sebestačnosti v daných komoditách a potravinách, - využitie kompetencií na úrovni odpadového hospodárstva: ▪ osвета a výchova obyvateľstva s nakladaním odpadov – triedenie a zhodnocovanie BRO ▪ rozšírenie zberného dvora s príslušenstvom s ohľadom na praktické zhodnocovanie BRO ▪ budovanie obecného kompostoviska, ▪ účasťou v projekte <i>Zero Waste Europe</i> vymieňať informácie s členmi ako i skúsenosti zavádzanie ich do praxe, - priebežne sa starať a zveľaďovať verejnú zeleň a ihriská, - orientovať sa na využívanie alternatívnej zelenej energie pre zvyšovanie energetickej účinnosti a znižovanie energetickej náročnosti,
Kultúrne a športové	- zachovanie a pestovanie kultúrnych tradícií a zvyklostí typických pre obec a jej blízke okolie, ich vštepovanie mladej generácii, - šírenie kultúry spoločnou činnosťou na úrovni vyšších celkov (mikroregión, MAS, kraj, medzinárodná úroveň a i.) a i.

Limity a problémy		- rekonštrukcia a výstavba priestorov pre účely kultúry - kultúrny dom, amfiteáter a letné kino, - vytváranie príležitostí, priestorov pre športové využitie a zabezpečenie funkčnosti ihrísk (beach volleyball, skate park, bežecký okruh, - vybudovanie cyklostrás, - podpora miestnych organizácií a vzájomná spolupráca, - početné zastúpenie tretieho sektora,
	Inštitucionálno-organizačné	- priebežná komunikácia, monitoring a kontrola činností a spolupráca zástupcov obecného úradu, obecného zastupiteľstva, miestnych organizácií a subjektov na miestnej úrovni a v rámci združení a partnerstiev, ako aj účasťou v medzinárodných projektoch, - postupné zvyšovanie odbornej kvalifikácie zamestnancov OcÚ a záujemcov v rôznych oblastiach, - vyhľadávanie a vytváranie nových vzťahov s externými odborníkmi slúžiacich pre podporu a napredovanie v rozvoji obce podľa potrieb, záujmov a možností, - uskutočňovať ciele <i>Akčného plánu zlepšovania</i> inštitucionálneho a organizačného pôvodu subjektov obce a obecného úradu,
	Socioekonomické	- celospoločenský jav týkajúci sa rastu indexu starnutia s vplyvom na chod samospráv – podielové dane a i. - nízka pôrodnosť, prevyšujúca mortalita nad natalitou, - väčší počet poproduktívneho obyvateľstva si vyžaduje zvýšenie sústredenosti na uspokojovanie ich potrieb – opatrovateľstvo, stravovanie, zdravotné služby, sociálno-spoločenské aspekty života, - potreba zabezpečenia bývania a udržanie rodín a obyvateľov v obci – výstavba bytovky, - dochádzanie za zdravotnými službami, - dochádzanie za vzdelávaním vyššieho než základného stupňa, - neovplyvniteľné politické situácie na národnej i medzinárodnej úrovni vplývajúce na chod verejnej správy a život obyvateľstva,
	Územno-technické	- užívaním komunikácií a vplyvom počasia dochádza k narušeniu povrchu vozovky, chodníkov, mosta – niektoré časti komunikácií dlhodobo nepodľahli rekonštrukcii a je potreba zachovania bezpečnosti premávky a pod. - zvýšiť energetickú účinnosť znížením energetickej náročnosti využitím i alternatívnych spôsobov – súčasný stav verejných budov sa žiada rekonštruovať a modernizovať podľa aktuálnych modernejších zásad a kvalít,

	- zabezpečiť projektovú dokumentáciu a administratívu pre projekty investičného charakteru – zberný dvor, obecná kompostáreň, kanalizácia, komunikácie a i. - v prípade spoločných zámerov s inými subjektmi vzniká časová i energetická náročnosť konzultácií, dohôd a dosiahnutie spoločného cieľa ovplyvňujú mnohé ďalšie faktory,
Prírodno-enviromentálne	- energetická a finančná náročnosť údržby verejnej zelene, potreba technického zariadenia a príslušenstva k obhospodáreniu, - neustále prispôsobovanie sa meniacim klimatickým zmenám, - poľnohospodárske územie s podnebí dlhších suchých období, - neustála potreba riešenia osvetly a dodržiavanie zásad správneho triedenia a zhodnocovania odpadu, - potreba zabezpečenia priestorov a strojovej techniky v rámci obce pre potreby riešenia odpadového hospodárstva – rozšírenie zberného dvora a zriadenie obcej kompostárne s prípadným strojovým príslušenstvom, - prítomnosť vodných tokov vplýva v čase nepriaznivých prírodných javov a aktivít na život – potreba zavedenia protipovodňových opatrení, zároveň zachovanie biotopov a pod., - vodovodná sieť dlhodobo nebola menená a kvalita potrubia a vedenia si žiada modernizáciu, - kanalizácia v obci chýba,
Kultúrne a športové	- záujem o beach volleyball, skate park, amfiteáter, letné kino, - zdĺhavé prípravné a realizačné práce spojené s budovaním cyklotrás, - v rámci športu povzbudzovať ľudí k športovým aktivitám s priamym záujmom účasti, ale i nepriamou podporou a aktérstvom, - zapájať existujúce miestne organizácie, kluby a zväzy do spoločných aktivít a zároveň pozdvihnúť ich podporu,
Inštitucionálno-organizačné	- energetická vyčerpanosť a administratívna záťažnosť ľudských zdrojov na úrovni OcÚ pre výkon všetkých kompetencií a potrieb samosprávy, - zvyšujúce sa povinnosti a prechody kompetencií na samosprávy, - sťažený proces od vytýčenia cieľov (hlavne väčších rozmerov) k ich realizácii pri zohľadnení získania externých prostriedkov a potreby spolupodieľania sa obce; hlavne pri zámeroch investičného charakteru, ale i ostatných cieľoch, - niekoľkoúrovňový proces vybavovania a získaní rozhodnutí a povolení, resp. súlad s dokumentáciou

	obce (ÚPD, PHRSR, KPSS a i.) a s dokumentáciou inštitúcií vyšších úrovní (VÚC, štát, legislatíva), - rýchlo sa meniace zákony a legislatívne rámce týkajúce sa samospráv a potreba flexibilných reakcií, - potreba externých ľudských zdrojov pre dosahovanie zámerov obce, - pre efektivitu výkonu samosprávy je potreba pravidelnej účasti vedenia či zástupcov na zasadnutiach a rokovaníach s ďalšími subjektmi na vyšších úrovniach (ZMOS, mikroregión, MAS, VUC a i.) čo je tiež časovo a energeticky náročné, - nie v poslednom rade je pokrytie vytýčených zámerov obce finančne vysoko náročné – nachádzajú sa medzi zámermi projekty s vysokou finančnou i materiálno-energetickou náročnosťou.
--	---

A.8 SWOT analýza

SWOT analýza je nástroj na vyhodnotenie súčasného stavu subjektu a jeho okolia z rôznych hľadísk, a to z hľadiska silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Vyjasňujú sa ňou možné cieľovo-orientované alternatívy budúceho vývoja, možnosti na ich využitie, prípadne ich riešenie. Celkovým výsledkom by malo byť posúdenie vnútorných predpokladov subjektu k uskutočneniu jeho zámerov a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované okolím - vonkajším prostredím.

Silné stránky	Slabé stránky
➤ obec plynofikovaná, ➤ prístupný verejný vodovod, ➤ dobré pokrytie obce GSM signálom, ➤ dostupnosť širokopásmového internetu, ➤ atraktivnosť obce z hľadiska bytovej výstavby, príjemné vidiecke prostredie, ➤ aktualizovaná ÚPD, ➤ zabezpečená terénna sociálna práca, opatrovatel'stvo, prepravná služba a i. – spracovaný KPSS, ➤ skúsenosti obce s rozvojovými aktivitami a projektmi, ➤ existencia ZŠ s MŠ s VJS, ➤ kultúrny dom a kultúrne programy, kultúrne organizácie, ➤ futbalové ihrisko, športové kluby a združenia, ➤ dobrá dopravná dostupnosť, ➤ napojenosť obce na železničnú sieť a prítomnosť železničnej stanice v obci,	➤ opotrebovaná technická infraštruktúra – cestná a miestna komunikácia, chýbajúca kanalizácia, ČOV v obci, ➤ potreba rekonštrukcie verejných budov (kultúrny dom, budova obecného úradu a i.), ➤ navýšené spolufinancovanie projektov z EU fondov z 5 % na 8 % - problémové zavádzanie systému využitia EÚ prostriedkov pre samosprávy, ➤ vysoká administratívna a energetická zaťaženosť ľudských zdrojov na úrovni samosprávy, ➤ energetická náročnosť fungovania samospráv, ➤ potreba externých odborníkov, ➤ dochádzka za zdravotnými službami do okolitých obcí a miest, ➤ dochádzka za vzdelávaním vyššieho stupňa ako ZŠ,

➤ prijateľná finančná solventnosť obce, ➤ produktívna poľnohospodárska oblasť a podnikanie, ➤ založený a fungujúci Obecný podnik obchodu a služieb Úľany nad Žitavou s.r.o. registrovaný aj ako sociálny podnik, ➤ dlhodobé členstvo a spolupráca obce v ďalších subjektoch (mikroregióny, MAS, ZMOS, a i.), ➤ účasť v projekte Zero Waste Europe a Building Europe with Local Councillors, ➤ aktívna spolupráca s okolitými obcami pri riešení spoločných zámerov – budovanie kanalizácie, prijímanie a realizácia protipovodňových opatrení, ➤ uvedomelé riadenie organizačno-inštitucionálnej základne obce (zamestnancov a spolupracovníkov v rámci obecného úradu, obecného podniku a pod.)- existujúci akčný plán zlepšovania, ➤ spoločenské, kultúrne a športové podujatia v obci počas celého roku, ➤ aktívna činnosť miestnych aktérov tretieho sektora, ➤ pútavé vidiecke prostredie pre život, ➤ zveľaďovaná vegetácia, dopĺňanie flóry a starostlivosť o ňu, ➤ prítomnosť rieky Žitavy a Nitry, ➤ udržiavané životné prostredie, ➤ existencia funkčného zberného dvora a aktívnej činnosti separovania a zhodnocovania odpadu s dôrazom na pravidelnú osvetu, ➤ úspešnosť obce v projektoch rôzneho zamerania,	➤ potreba rekonštrukcie Domu smútku, ➤ potreba zabezpečenia obecnej kompostárne s príslušným strojovým vybavením a možnosťou zhodnocovania odpadu, ako i triedenia v rámci jedného areálu, ➤ potreba pravidelnej a priebežnej osvetu v OH a učenie obyvateľov procesu triedenia a zhodnocovania odpadov, podobne aj v oblasti ochrany ovzdušia a ochrany životného prostredia,
Príležitosti	Ohrozenia
➤ využitie externých zdrojov napr. zo štruktúr EU a SR pre problémové oblasti, ➤ vybudovanie verejnej kanalizácie a spoločnej čistiarne odpadových vôd v rámci spolupráce s okolitými obcami, ➤ priestor pre priemyselnú zónu, ➤ zámery obce i obecného podniku podnecujú tvorbu pracovných miest a rozšírenia občianskych služieb,	➤ neovplyvniteľné politické diania s dopadom na samosprávy, ich činnosť, ➤ energetická náročnosť pre udržanie kvalitného a stabilného chodu samosprávy, ➤ vývoj demografickej krivky – prevyšujúca mortalita nad natalitou, veľká hustota obyvateľstva (184 obyv./km²),

➤ povzbudzovanie záujmu obyvateľov o veci verejné, ➤ fungujúce združenia a subjekty z tretieho sektora zapájať pri tvorbe a realizácii spoločných aktivít a zapájanie i mladšej generácie a záujemcom – športové, kultúrne a iné spoločenské aktivity, ➤ vytvárať príležitosti pre využitie existujúcich a plánovaných športových objektov (napr. cyklotrasy) k zlepšeniu pohybového a fyzického stavu obyvateľov, ➤ rozvoj celoživotného učenia ako záruky rozvoja adaptability mládeže do kvalitného života a adaptability pracovnej sily, ➤ zvýšenie kvality starostlivosti o starých obyvateľov obce – vid' <i>Komunitný plán sociálnych služieb obce</i>, ➤ zavádzanie alternatívnych zelených zdrojov energie pre zvýšenie energetickej účinnosti verejných priestorov a pod., ➤ úspešná realizácia projektov rôzneho zamerania na úrovni samosprávy, ➤ členstvo obce v ďalších právnych subjektoch umožňuje zber informácií, skúseností a rozšíriť vzájomnou spoluprácou zábery a realizáciu spoločných zámerov, ➤ aktívna činnosť podnikaní, ➤ potenciál pre vidiecke bývanie, ➤ zavedenie a budovanie priemyselnej zóny, ➤ zahájené kroky k vybudovaniu kanalizácie a ČOV, ako i protipovodňových opatrení – činnosti v procese v rámci spolupráce s inými samosprávami a subjektmi, ➤ aktívne zameranie sa vedenia obce na OH – separáciu, recykláciu a zhodnotenie BRO + pravidelná osвета i účasť v medzinárodných organizáciách a projektoch, ➤ zapájanie aktérov a dobrovoľníkov do tvorby a ochrany ŽP – spolupráca s poľovníckou organizáciou a i., ➤ vštepovanie zásad a potrieb v oblasti environmentalistiky už u detí v útlom	➤ rýchlo sa meniace zákony a legislatívne rámce a slabé flexibilné reakcie, ➤ výrazná zmena v politickom, hospodársko-ekonomickom a spoločenskom živote štátu, ➤ prehlbovanie nepriaznivého demografického vývinu v neprospech populácie a hospodársko-ekonomického a spoločenského života-vplyv na podielové dane, ➤ dochádzka za zdravotnými službami do okolitých miest, ➤ cestovanie za vzdelaním do okolitých vzdelávacích inštitúcií, zariadení, ➤ prítomnosť vodných tokov a plôch predurčujú povodňové stavy a zmenu úrovne podzemnej vody, ➤ odpadové hospodárstvo si žiada pravidelnú a priebežnú osvetu, kontrolu, zber a zhodnocovanie s efektívnym dopadom na zdravie a životy obyvateľov s ohľadom na ochranu a zveľaďovanie životného prostredia, ➤ zavedenie opatrení ochrany ovzdušia budú žiadať ďalšie energie pre dosiahnutie pozitívneho výsledku, a to spoluprácou s NSK a ďalšími zainteresovanými subjektmi,
---	---

veku (MŠ, ZŠ) – praktické hodiny v prírode a i., ➤ zefektívnenie činnosti samosprávy fungujúcim obedným podnikom – eliminovanie nákladov a priama dostupnosť služieb pre miestne obyvateľstvo,	
--	--

Vedenie a zástupcovia obce uvedomelo pristupujú k realizácii svojich činností vyplývajúcich z ich funkcií, kompetencií, povinností s prehľadom a využitím rôznych i alternatívnych možností. Preukazuje sa to v zapojení sa do medzinárodných projektov a členstiev v subjektoch, s ktorými vie obec dosiahnuť i multieffekt pri riešení miestnych záťažových i problémových oblastí samosprávy. Tieto sú hlavne infraštrukturálneho investičného charakteru, charakteru socio-demografickej podpory, environmentálnej uvedomelosti a dôležitosti ochrany životného prostredia a pod. Zriadenie obecného podniku, registrovaného aj ako sociálneho podniku vytvára ďalší potenciál pre pokrytie mnohostranného zamerania obce, ktoré vychádza z podrobných poznatkov daností danej lokality ako takej a hlavne potrieb miestneho obyvateľstva.

Pripravenosť zástupcov obce z pohľadu strategického prístupu je dostačujúca na to, aby boli schopní uskutočniť správne kroky pre dosiahnutie stanovených zámerov k spokojnosti obyvateľov i širokého okolia. Dôraz sa však kladie na pravidelnú kontrolu vhodného dodržania postupu aktivít a činností všetkých zainteresovaných subjektov. Neoddeliteľnou súčasťou v strategickom zmýšľaní je neustála komunikácia, mať prehľad o informačných zdrojoch a získavanie skúseností i v rámci spolupráce s partnermi a členmi vo funkčných združeniach a skupinách tak, aby vzájomnou dohodou mohli byť i úspešné spoločné projekty.

Z titulu existencie vplyvov prírodných javov – prítomnosť vodných tokov a riziko zaplavenia, povodní a pod. – sa odporúča dohliadať na pripravenosť krízového manažmentu z podnetu určenia a zavedenia opatrení na eliminovanie negatívnych dopadov na životy ľudí. Podobne je súčasťou krízového riadenia branie na vedomie prípadných nečakaných javov spojených so zabezpečením civilnej ochrany.

B. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Ako sa uvádza v dokumente „*Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030*“ regionálny rozvoj nie je možný bez nadrezortného prístupu. Preto samosprávy pripravujú integrované územné stratégie, ktoré majú tiež prispieť k naplneniu cieľov *Agendy 2030*. Toto bude zabezpečené v danom území predovšetkým prostredníctvom prepojenia procesov regionálneho plánovania s procesmi programovania EÚ, konkrétne v rámci prípravy Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, a to aj pre strategicko-plánovacie regióny a územia udržateľného mestského rozvoja. Zároveň na národnej úrovni dôjde k sektorálnej a územnej koordinácii investícií za účelom vecného prepojenia investičných priorít integrovaných územných stratégií samosprávnych krajov a rezortov. *Slovensko 2030* je teda nástrojom zmeny a prináša riešenia, ktorých implementácia vyžaduje horizontálne (nadsektorálne) a vertikálne (medzi stupňami verejnej správy) integrované riadenie tak, ako to OECD odporučila Slovensku vo svojom dokumente „*Lepšia koordinácia pre lepšie politiky, služby a výsledky*.“

Po parlamentných voľbách v roku 2023 zástupcovia príslušných orgánov štátnej správy avizovali pre súčasné obdobie niekoľko téz a faktov, ktoré majú pomôcť k spomínanému strategickému rozvoju aj orgánov na nižších úrovniach verejného života.

Napríklad *Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR* v prvom štvrťroku 2024 reflektovalo na potreby samospráv. Silnou požiadavkou regiónov bol i vznik *Rady vlády pre regionálny rozvoj a politiku súdržnosti EÚ*. Táto platforma vznikla na posilnenie podpory regiónov, miest a obcí, a to aj prostredníctvom efektívnejšieho využívania eurofondov.

V máji 2025 sa štátny tajomník *ministerstva vnútra* na stretnutí so starostami obcí združených v *Komore obcí ZMOS* venovali téme o modernizácii samosprávy s dôrazom na obce. Spomenulo sa zavedenie inflačného automatu či nastavenie parametrov existenčného ekonomického minima, minimálnych štandardov pre zachovanie obecnej samosprávnosti, o podpore medziobecnej spolupráce a nastavení pilotných centier zdieľaných služieb. Priestor na vzdelávanie odborných zamestnancov obecných a mestských úradov je taktiež dobrým prístupom k budovaniu kvalitného zázemia, ktoré pre výkon širokej agendy je potrebná. Ich zámerom je budovať samosprávu, ktorá nebude len udržiavaná, ale aj rozvíjaná.

Základnou prioritou *Ministerstva financií Slovenskej republiky* pre rok 2024 postupný návrat k udržateľným verejným financiám s cieľom stabilizácie vývoja verejného dlhu v pomere k hrubému domácomu produktu. V rámci zdravej a trvalo udržateľnej rozpočtovej politiky zadefinovalo MF SR túto prioritu aj do *Programového vyhlásenia vlády SR* na nasledujúce štyri roky. MF SR však bude zároveň dbať aj o to, aby neklesala životná úroveň ľudí na Slovensku.

V prípade *Nitrianskeho samosprávneho kraja* sa za strategický rozvoj stanovil globálny cieľ, ktorý hovorí, že dobrým spravovaním kraja a jeho zdrojov chce dosiahnuť rast konkurencieschopnosti a inovačnej schopnosti územia. Kvalitné komunikačné prepojenia využívajúce inteligentné riešenia a zvyšovanie vzdelanostnej úrovne uľahčia obyvateľom kraja efektívnejšie sa adaptovať na globálne výzvy. Kraj im k tomu vytvorí podmienky prostredníctvom rozvinutých služieb a ekologicky stabilnej krajiny schopnej adaptovať sa na klimatickú zmenu.

K samotnému strategickému plánovaniu a zabezpečeniu rozvoja možno pristúpiť po dôkladnej analýze daného subjektu a pri znalostiach možností z okolitého, vonkajšieho prostredia. V rámci PHRSR si obec stanovuje prvotne víziu, ktorá je predurčená ako bod, ku ktorému sa snaží dostať. Robí to na základe ďalších globálnych a strategických cieľov, rozdelených na špecifické ciele a konkrétne projekty a zámery.

B.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia na úrovni krajiny sa definuje, že *„Slovensko je krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých obyvateľov.“*

Vízia NSK je zas *„Otvorený, kooperujúci a prosperujúci kraj aktívne využívajúci špecifický potenciál pre zabezpečenie kvality života svojich obyvateľov a udržateľný rozvoj regionálnej ekonomiky.“*

Na úrovni obce vízia znie: *„Obec Úľany nad Žitavou chce byť atraktívnou obcou, v ktorej obyvatelia budú žiť v upravenom, čistom a bezpečnom prostredí s komplexne vybudovanou technickou a sociálnou infraštruktúrou a zachovanou duchovno – kultúrnou identitou. Bude vytvárať vhodné podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia a tradičných odvetví využívajúcich potenciál územia a rešpektujúcich princípy udržateľného rozvoja, ochrany prírody a krajiny. Svojim občanom bude poskytovať kvalitné služby, možnosti bývania a sebarealizácie ako aj kultúrneho a športového vyžitia.“*

Hlavné ciele sú sústredené na:

- Starostlivosť a zlepšenie životných podmienok miestneho obyvateľstva (obnova a rekonštrukcia verejných komunikácií, mosta a infraštruktúry – využitím OZE vo verejných budovách a i., zavedenie kanalizácie),
- Vytvárať príležitosti pre spoločenské, kultúrne a športové vyžitie,
- Udržať ekonomicko-podnikateľské zázemie,
- Ochrana a zveľaďovanie životného prostredia a krajiny (verejná zeleň, osвета v rámci OH, udržanie pravidiel separovania a zhodnocovania BRO, budovanie a rozšírenie plôch pre kompostovanie, zber a spracovanie odpadu a i.),
- Efektívne využitie zdrojov, daností a partnerstiev,
- Nachádzať prostriedky a opatrenia pre všestranný rozvoj obce a poskytnúť tak vhodné zázemie pre pokojný vidiecky život obyvateľov.

B.2 Štruktúra priorít a cieľov

Po určení vízie v hierarchii strategického plánovania je žiaduce určiť priority pre oblasti rozvoja. Jednotlivé oblasti sa následne rozoberú na strategické ciele a tieto na konkrétne špecifické ciele predstavujú konkrétne projekty.

Priorita udáva určitú prednosť, prvenstvo z hľadiska dôležitosti. Môže ísť o predmetnú, oblastnú ale i časovú dôležitosť.

Strategický cieľ je prerozdelením priority do niekoľkých celkov, predstavujúc priblíženie oblasti a zamerania cieľa.

Špecifický cieľ je už konkrétna aktivita, ale i projekt, ktorý si subjekt vytýčil dosiahnuť vďaka znalosti svojich potrieb. V prípade obce sa hovorí vo všeobecnosti o potrebách miestneho obyvateľstva.

V nasledovnej tabuľke sa uvádzajú projekty obce, ako aj prioritné ciele **Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou** (značené modrou farbou), keďže tieto sú podporované samosprávou obce.

Štruktúra priorít a cieľov

tabuľka č. 19

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ (projekt)
1 Hospodárska oblasť	1.1 Skvalitnenie technickej a občianskej infraštruktúry	1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
		1.1.2 Rekonštrukcia a modernizácia mosta
		1.1.3 Zateplenie budovy ZŠ
		1.1.4 Zateplenie budovy obecného úradu s kultúrnym domom
		1.1.5 Rekonštrukcia Domu smútku
		1.1.6 Využitie OZE vo verejných budovách a priestranstvách
		1.1.7 Budovanie bytoviek
		1.1.8 Inžinierske siete pre priemyselnú zónu
		1.1.9 Čerpacia stanica CNG
		1.1.10 Nabíjacia stanica pre elektromobily
		1.1.11 Žitavský mlyn
2 Sociálna oblasť	2.1 Rozvoj sociálnych, kultúrnych a športových aktivít	2.1.1 Pokojná staroba
		2.1.2 Materské centrum a posilňovňa
		2.1.3 Vytváranie príležitostí pre spoločenské, kultúrne a športové aktivity
		2.1.4 Amfiteáter a letné kino
		2.1.5 Budovanie cyklotrás
		2.1.6 Cyklotrasa Máňa
		2.1.7 Beach volejbal
		2.1.8 Bežecký okruh
		2.1.9 Scate park a street centrum
		2.1.10 Outdoorová posilňovňa
	2.2 Udržanie a vyvíjanie partnerstiev a spolupráce	2.2.1 Udržanie existujúcich partnerstiev a členstiev
		2.2.2 Spoločné projekty a aktivity rámci partnerstiev a členstiev
3 Environmentálna oblasť	3.1 Zlepšenie kvality a systému v procese ochrany životného prostredia	3.1.1 Rozšírenie zberného dvora a strojové dovybavenie
		3.1.2 Budovanie obecnej kompostárne s technológiami
		3.1.3 Efektívne nakladanie s obnoviteľnými zdrojmi
		3.1.4 Zber údajov o životnom prostredí a kontrola kvality pôdy v okrese
		3.1.5 Zvyšovanie kvality produktov

		v poľnohospodárstve a potravinárstve
		3.1.6 Budovanie kanalizácie
		3.1.7 Zavedenie protipovodňových opatrení a budovanie protipovodňových zábran
		3.1.8 Zveľadovanie a údržba zelene
		3.1.9 Osveta (OH, ŽP, ovzdušie a i.)

Všetky zámery obsiahnuté v tabuľke so štruktúrou priorít a cieľov sú podrobne rozvádzané v „*Akčnom pláne*“, ktorý tvorí prílohu č. 4 tohto dokumentu. V ňom sú okrem iného uvedené údaje o termíne plánovanej realizácie projektov, zdroje ich krytia so stanovenou plánovanou výškou, ako i predpokladané indikátory a ukazovatele výstupov.

B.3 Popis strategických a špecifických cieľov

Ciele uvádzané v predchádzajúcej podkapitole boli určené vedením, zástupcami samosprávy a aktérmi obce tak, že zohľadnili reálne potreby miestneho obyvateľstva, poznajúc danosti i nedostatky analyzovaných oblastí lokálneho územia i jeho okolia. Medzi cieľmi sú zaradené aj zámery podporované obcou v rámci *Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou*.

Harmonogram, t.j. **obdobie plánovanej realizácie** špecifických cieľov (projektov), ich potenciálne **finančné krytie** (zdroje a výška) ako aj indikátory/merné ukazovatele sú rozvádzané v prílohe č. 4 v „*Akčnom pláne*“.

Zodpovednosť za implementáciu a monitoring cieľov je na vedení obce, t.j. na starostovi a na poslancoch obecného zastupiteľstva. Podľa potreby činnosti s nimi spojené budú alokované zamestnancom obecného úradu, partnerom, miestnym aktérom alebo i externým spolupracovníkom a subjektom (odborníci na projektovú dokumentáciu, odborníci na spracovanie a realizáciu žiadostí o NFP, alebo o dotácie a pod.).

Popis špecifických cieľov (projektov) pre prioritu 1. Hospodársku oblasť

1.1. Skvalitnenie technickej a občianskej infraštruktúry	
1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Obec priebežne vynakladá zdroje na obnovu ciest a chodníkov (vid'. Ex-post hodnotenie). V ďalšom období má v pláne rekonštruovať a modernizovať miestne komunikácie s predpokladanou hodnotou 84 000,- Eur, pričom chce využiť okrem vlastných prostriedkov aj cudzie prostriedky.
1.1.2 Rekonštrukcia a modernizácia mosta	Oprava miestneho mosta bude využívaný pre účely cyklotrasy a ako účelová komunikácia pre rybárov a poľovníkov.
1.1.3 Zateplenie budovy ZŠ	Budova ZŠ si žiada zateplenie vonkajších obvodových stien, výmenu okien a dverí (tam kde to bude potrebné), zateplenie strechy a výmenu kotlov za tepelné čerpadlá, vyregulovanie kúrenia a výmenu osvetlenia.

1.1.4 Zateplenie budovy obecného úradu s kultúrnym domom	Budova OcÚ s KD by mala prejsť zateplením vonkajších obvodových stien, výmenou okien a dverí (tam kde to bude potrebné), zateplením strechy a výmenou kotlov za tepelné čerpadlá, vyregulovaním kúrenia a výmenou osvetlenia, výmenou sporákov v kuchyni kultúrneho domu za elektrické.
1.1.5 Rekonštrukcia Domu smútku	V prípade Domu smútku sa plánuje zateplenie vonkajších obvodových stien, výmenu okien a dverí (tam kde to bude potrebné), zateplenie strechy a výmenu kotlov za tepelné čerpadlá, vyregulovanie kúrenia a výmenu osvetlenia.
1.1.6 Využitie OZE vo verejných budovách a priestranstvách	Predmetný projekt má zabezpečiť vybudovanie fotovoltickej elektrárne na strechách základnej školy, materskej školy a bytovkách, vybudovanie fotovoltických carportov na parkovisku obecného úradu. Investíciu bude realizovať obec a obecný podnik.
1.1.7 Budovanie bytoviek	Vzhľadom na potreby obyvateľov sa chystá obec vytvoriť priestory a vybudovať dva 12 bytových obytných domov (celkový počet bytov 24 ks) prostredníctvom dotácie zo ŠFRB.
1.1.8 Inžinierske siete pre priemyselnú zónu	Vybudovanie infraštruktúry pre priemyselnú zónu sa má uskutočniť z dotácií EU a zo ŠR alebo ako PPP projekt. Investorom bude obecný podnik.
1.1.9 Čerpacia stanica CNG	Vzhľadom na plánovaný rozvoj ekologickej dopravy v rámci kraja, plánujeme vybudovať čerpaciu stanicu CNG v rámci katastra obce. Financovanie sa plánuje zo zdrojov EU alebo ako PPP
1.1.10 Nabíjacia stanica pre elektromobily	Vzhľadom na priority EU, znižovania uhlíkovej stopy sa plánujeme vybudovať v obci nabíjajúcu stanicu pre elektromobily buď zo zdrojov EU, vlastných zdrojov alebo ako PPP projekt.
1.1.11 Žitavský mlyn	Ide o cieľ určený v rámci činností obecného podniku pre rozšírenie občianskych služieb. Vybudovať a zabezpečiť sa má reštaurácia a ubytovanie pri plánovanej cyklotrase. Projekt bude podľa možností financovaný zo zdrojov EU alebo ako PPP projekt.

Popis špecifických cieľov (projektov) pre prioritu 2. Sociálna oblasť

2.1 Rozvoj sociálnych, kultúrnych a športových aktivít	
2.1.1 Pokojná staroba	Obec plánuje vybudovať dom dôchodcov v katastri obce. Je tomu tak nie len z titulu prejavenej záujmu z radu obyvateľov, ale aj z pohľadu riešenia demografickej a populačnej štruktúry obce i jeho okolia, resp. podľa obsahovej náplne KPSS. Projekt bude financovaný z rozpočtu SR prostredníctvom ŠFRB alebo ako PPP projekt
2.1.2 Materské centrum a posilňovňa	Materské centrum sa má nachádzať a vybudovať v obci. Má slúžiť najmenším obyvateľom obce a ich zákonným zástupcom. Sústreďenie sa mladšej skupiny detí a mládeže ako i matiek, prípadne otcov v rámci nezávislej komunity a spoločenskej skupiny vytvorí základy pre rozvoj mentálnej i fyzickej dispozície jedincov. Projekt bude financovaný zo

	zdrojov EU alebo ako PPP projekt.v
2.1.3 Vytváranie príležitostí pre spoločenské, kultúrne a športové aktivity	Obec sa plánuje aktívne zapájať do projektov spolu s partnermi z geopolitického prostredia Európskej únie, prostredníctvom projektov cezhraničnej spolupráce a spolupracovať s obcami v našom regióne a vytvárať rôzne spoločenské, kultúrne a športové aktivity. Podobne má v záujme vytvárať priestor pre spoluprácu a súdržnosť miestneho obyvateľstva, a to i za pomoci existujúcich a funkčných subjektov a aktérov tretieho sektora.
2.1.4 Amfiteáter a letné kino	Vybudovania amfiteátru a letného kina má byť realizované v areály parku Lipkáreň. Ide o zabezpečenie priestorov mimo kultúrneho domu, v čase priaznivého počasia a obdobia. Takýmto spôsobom sa rozšíri kultúrny a spoločenský život v obci. Projekt bude financovaný z dotácií MAS alebo zo zdrojov EU.
2.1.5 Budovanie cyklotrás	Vybudovanie cyklotrasy prostredníctvom združenia obcí Malý žitavský okruh so zdrojov EU cez IUI nitrianskeho kraja. Cyklotrasa bude spájať Úľany nad Žitavou, Vlkaš, Hul, Dolný Ohaj, Bešeňov a Bánov.
2.1.6 Cyklotrasa Máňa	Vybudovanie cyklotrasy sa plánuje medzi obcami Úľany nad Žitavou a Máňa prostredníctvom združenia obcí
2.1.7 Beach volejbal	Ide o vybudovanie ihriska pre plážový volejbal v areály parku Lipkáreň. Financovanie prostredníctvom MAS alebo zo zdrojov EU.
2.1.8 Bežecký okruh	Okrem vyššie spomínaných športových aktivít sa chce podporiť aj pohyb na bežeckej dráhe a zázemí v areáli malého ihriska. Projekt bude financovaný zo zdrojov IUI Nitrianskeho kraja.
2.1.9 Scate park a street centrum	Vybudovanie pumtracku a centra pre street športy v priestoroch za obecnými bytovkami. Projekt bude financovaný zo zdrojov EU alebo ako kombinácia vlastných zdrojov a dlhodobého prenájmu.
2.1.10 Outdoorová posilňovňa	V rámci parku Lipkáreň plánujeme vybudovať outdoorovú posilňovňu. Zabezpečiť sa majú športové náčinia a pomôcky ako nástroje a doplnky pre používanie pri športovej činnosti. Projekt plánujeme realizovať zo zdrojov EU alebo MAS.
2.2 Udržanie a vyvíjanie partnerstiev a spolupráce	
2.2.1 Udržanie existujúcich partnerstiev a členstiev	Obec je členom v združeniach a partnerstvách, ktoré plánuje aktívne posilňovať a organizovať stretnutia určené na výmenu skúseností vo všetkých oblastiach v živote obce.
2.2.2 Spoločné projekty a aktivity rámci partnerstiev a členstiev	Členstvo v ďalších právnych subjektoch podnecuje zástupcov obce zúčastňovať sa aj na spoločných zámeroch a projektoch. Tieto pomáhajú relatívne ľahšie a účinnejšie dosahovanie cieľov, získavať nové skúsenosti a vymieňať informácie. V niektorých prípadoch na to slúžia aj pripravené strategické dokumenty a dohody medzi subjektmi spomínaných združení. Obec plánuje aktívne vytvárať i nové partnerstvá a projekty v rámci existujúcich organizácií Európskej únie a členských štátov EU. Zároveň plánuje vytvárať partnerstvá a projekty aj mimo EU.

Popis špecifických cieľov (projektov) pre prioritu 3. Environmentálna oblasť

3.1 Zlepšenie kvality a systému v procese ochrany životného prostredia	
3.1.1 Rozšírenie zberného dvora a strojové dovybavenie	Vybudovanie zberného dvora pre celkovú efektivitu a účelovosť priestorov a zabezpečenie traktora pre zberný dvor a obec.
3.1.2 Budovanie obecnej kompostárne s technológiami	Vybudovanie veľkej priemyselnej kompostárne, ktorá bude slúžiť na likvidáciu zeleného odpadu pre región, financovaná bude prostredníctvom zdrojov EU alebo ako PPP projekt. Realizované investícia bude prostredníctvom obecného podniku.
3.1.3 Efektívne nakladanie s obnoviteľnými zdrojmi	Obec plánuje vytvorenie energetickej komunity pre zdieľanie zdrojov elektriny z obnoviteľných zdrojov a zavedenie monitoringu využívania všetkých energií v obecných budovách. Vytvorenie pozície energetika buď ako vlastného zamestnanca alebo externú službu
3.1.4 Zber údajov o životnom prostredí a kontrola kvality pôdy v okrese	Zabezpečenie monitorovacieho systému pre kvalitu životného prostredia (voda, vzduch pôda) v súvislosti s plánovanou výstavbou baterkárne v Šuranoch.
3.1.5 Zvyšovanie kvality produktov v poľnohospodárstve a potravinárstve	V rámci podpory vidieckeho spôsobu života plánujeme vybudovať prevádzku na spracovanie zeleniny a ovocia spojenú s výkupom zeleniny a ovocia. Projekt bude realizovať obecný podnik zo zdrojov EU alebo ako PPP projekt.
3.1.6 Budovanie kanalizácie	Vybudovanie kanalizácie v obci, ktorá bude napojená na vysokotlakovú vetvu s vyústením do ČOV Šurany
3.1.7 Zavedenie protipovodňových opatrení a budovanie protipovodňových zábran	Obec plánuje vybudovať v rámci katastra výstražný monitorovací systém predchádzania povodňam a v spolupráci s vodohospodárskym podnikom vybudovať protipovodňové opatrenia v časti Hliníky.
3.1.8 Zveľaďovanie a údržba zelene	Výsadba novej vegetácie, údržba zelených plôch a priestorov, ochrana ŽP na báze vzdelávania detí a mládeže, motivácia obyvateľstva a záujemcov k dobrovoľnej práci pri cieľných aktivitách. Vybudovanie parku v Lipkári.
3.1.9 Osveta (OH, ŽP, ovzdušie a i.)	Brožúry, letáky, kalendáre o potrebe separovania, a zhodnocovania odpadov, zamedzenie vzniku čiernych skládok, o ochrane ovzdušia (vykurovanie a OZE a pod.), ochrana ŽP (prostriedky a aktivity).

Niektoré z vyššie uvedených projektov má obec aj v tzv. „**Zásobníku navrhovaných integrovaných územných investícií**“ (IÚI a v „**Zásobníku projektov NSK**“, ktorý tvorí prílohu **PHRSR NSK do roku 2030**. Ide o nasledovné projekty:

Projekt v „Zásobníku navrhovaných IÚI na území NSK“ (príloha PHRSR NSK do roku 2030):

- IÚI „**Šuriansky okruh ako nástroj rozvoja turizmu a pracovnej mobility**“, kľúčový projekt „**Cyklotrasa Šurany- Úľany nad Žitavou- Húl- Dolný Ohaj-Bánov**“ - **I. etapa**

– Ide o projekt, kedy žiadateľom je „Združenie obcí“, ale aktivity sa dotýkajú aj obce Úľany nad Žitavou.

Projekty obce v „Zásobníku projektov NSK“ (príloha PHRSR NSK do roku 2030):

- „*Cyklotrasa Šurany- Úľany nad Žitavou- Húl- Dolný Ohaj-Bánov*“ - *I. etapa* - v zásobníku pod č. 1853
- „*Cyklotrasa Máňa*“ – v zásobníku pod č. 1928
- „*Cyklotrasa Nové Zámky a Šurany*“ - v zásobníku pod č. 1930
- „*Inžinierske siete pre priemyselnú zónu*“ - v zásobníku pod č. 1990
- „*Amfiteáter a letné kino*“ - v zásobníku pod č. 2043
- „*Beach volleyball*“ - v zásobníku pod č. 2044
- „*Bežecký okruh*“ - v zásobníku pod č. 2045
- „*Materské centrum*“ - v zásobníku pod č. 2060
- „*Scate park*“ - v zásobníku pod č. 2103

Pripomínajú sa však aj projekty *Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou*, ktorých rozpis je súčasťou prílohy č. 4 „*Akčného plánu*“.

C. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

Implementačný plán je rozpracovaný spôsob, postupy a procesy vykazovania plnenia činností pre jednotlivé oblasti definovaním cieľov a krokov, pričom tieto zabezpečujú rýchlejšie, flexibilnejšie a transparentne ich dosahovanie. Pomocou indikátorov je možné vyhodnotiť východiskovú a cieľovú hodnotu projektov.

Spolu s *monitorovacím plánom* sa stanovuje časový harmonogram, mechanizmus monitorovania realizovaných aktivít, možnosti financovania a vyhodnotenie efektívneho využitia zdrojov.

Uvedené plány sa zosumarizovali v tzv. **akčný plán**, ktorý obsahuje špecifické ciele, predpokladaný termín realizácie, zdroje financovania a ukazovatele výstupu.

Za implementáciu, realizáciu i monitorovanie projektov, resp. dosahovanie cieľov je zodpovedné vedenie a zástupcovia obce, t.j. starosta a poslanci OZ. Vyplýva to z veľkosti obce, kedy obec, resp. obecný úrad nemá inú odbornú pracovnú silu, napr. projektového manažéra obce. Do úvahy možno brať spoluprácu s externými odbornými silami v prípade, ak vznikne možnosť na podanie žiadosti na čerpanie zdrojov z externých zdrojov, t.j. v oblasti projektového manažmentu, spracovania žiadostí, implementácii a administratívnom zdokladovaní, monitoringu, žiadosti o NFP, žiadosti o platbu, technickej, projektovej či inej podpornej dokumentácie k projektom investičného charakteru, vecného a finančného hodnotenia a i..

Monitorovanie sa žiada na úrovni celého strategického dokumentu PHRSR obce Úľany nad Žitavou. Prvé hodnotenie a monitoring PHRSR obce Úľany nad Žitavou sa vykoná rok po schválení tohto dokumentu. V ostatnom období sa tieto úkony urobia s ročným odstupom od naposledy vykonanej kontroly a monitoringu. Nevylučuje sa zmena tohto času, ak si to vyžiada neočakávaný zvrät v napredovaní a dodržaní už existujúcich spomínaných cieľov obce, alebo pri ich doplnení a zmene.

Monitoring vykonávajú orgány, resp. osoby zastupujúce funkcie na úrovni samosprávy – obecného úradu, spoločne a pravidelne, a to **aspoň raz ročne**, aby zistili nakoľko sa darí naplňať stanovené zámery. V prípade potreby rozhodnú o prijatí opatrení na úpravu, zmenu a doplnenie PHRSR obce Úľany nad Žitavou, v znení jeho najpodstatnejších častí, predurčujúcich rozvoj obce a dodržanie už naplánovaných činností na realizáciu vytýčených cieľov.

Zodpovednosť za jednotlivé priority a ciele berie na seba vedenie samosprávy v zložení starostu obce a poslancov obecného zastupiteľstva.

Obce majú ďalej povinnosť zaslať *Správy o plnení PHRSR* **každoročne do 31. mája** príslušnému **VÚC** v zmysle § 12 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Akčný plán na roky 2025-2030 tvorí prílohu č. 4.

D. PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV A FINANČNÝ PLÁN

Plány vo všeobecnosti znamenajú predurčenie budúcich stavov podľa aktuálne známych možností, potrieb, skúseností a ďalších kapacít na realizáciu konkrétnych zámerov daného subjektu alebo subjektov. V čase reálneho postúpenia vo veci dosahovania zámerov sa však niektoré skutočnosti môžu zmeniť vplyvom zmien rôznych faktorov, od ktorých je samotná realizácia zámeru závislá.

D.1 Majetok a rozpočet obce.

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva slúžiace na plnenie jej úloh a používané najmä na verejné účely, na výkon samosprávy obce a prípadne na podnikateľskú činnosť.

Všeobecným predpisom v oblasti majetkovoprávnej na úseku obcí je *zákon SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov*. Zákon o majetku obcí upravuje pravidlá a postup pri nakladaní s majetkom obce s cieľom zabezpečiť transparentné a hospodárne nakladanie s týmto majetkom na trhovách princípoch. Zákon o majetku obcí upravuje aj pôsobnosť orgánov obce pri nakladaní s majetkom obce.

Štruktúra majetku obce k 31.12.2024 v EUR

tabuľka č. 20

Majetok obce	Stav k 31.12. 2024 v EUR	v %
<i>Stavby</i>	1 728 233,25	74,66
<i>Samostatné hnutelné veci a súbor hnutelných vecí</i>	27 101,63	1,17
<i>Dopravné prostriedky</i>	9 958,00	0,43
<i>Drobný dlhodobý hmotný majetok</i>	2 334,16	0,10
<i>Pozemky</i>	248 996,51	10,76
<i>Umelecké diela a zbierky</i>	804,56	0,03
<i>Podiely v dcérskej účtovnej jednotke</i>	5 000,00	0,22
<i>Realizovateľné cenné papiere</i>	292 237,95	12,63
Spolu	2 314 666,06	100,00

Zdroj: OcÚ Úľany nad Žitavou

Štruktúra majetku obce bola sledovaná ku koncu roka 2024. Najväčší podiel na nej mali stavby, predstavujúce vyše 74 % z celkového majetku obce. Ostatné položky boli v nižších hodnotách.

Základom finančného hospodárenia obce je *rozpočet* obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Oblasť majetku a rozpočtu obce upravuje osobitný zákon č. 583/2004 Z. z. je zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Upravuje sa ním okrem iného aj rozpočet obce, rozpočtový proces, pravidlá rozpočtového hospodárenia, zostavovanie a schvaľovanie záverečného účtu a rôzne finančné vzťahy.

Rozpočet obce v EUR

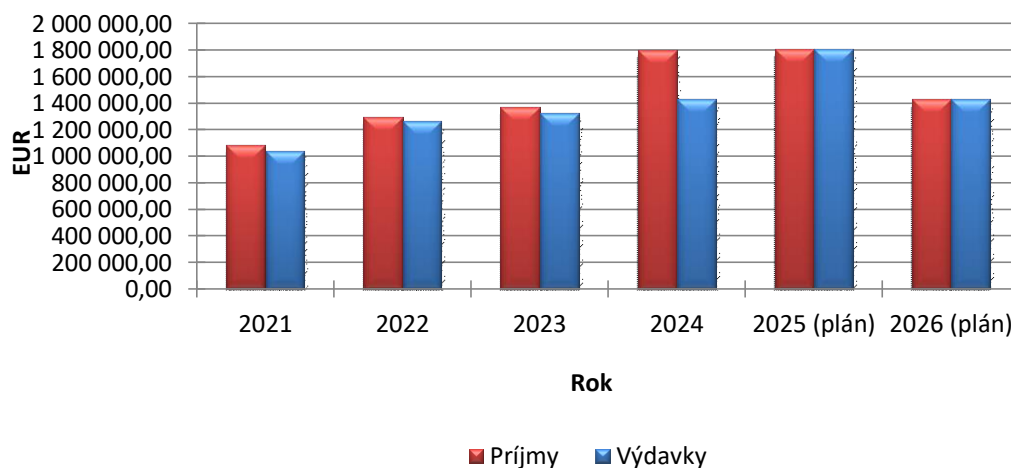
tabuľka č. 21

Rok	Príjmy	Výdavky	Rozdiel
2021	1 088 331,85	1 041 416,48	46 915,37
2022	1 297 866,94	1 265 145,12	32 721,82
2023	1 373 197,09	1 330 315,61	42 881,48
2024	1 804 154,58	1 434 283,74	369 840,84
2025 (plán)	1 808 003,-	1 808 003,-	0
2026 (plán)	1 429 777,-	1 429 777,-	0

Zdroj: OcÚ Úľany nad Žitavou

Hospodárenie obce v sledovanom období bolo s pozitívnymi výsledkami. Príjmy, výdavky ako aj celkový výsledok hospodárenia ovplyvnili toky financií i z externých podporných zdrojov žiadaných v danom období i pre realizáciu možných a potrebných projektov. Príjmová i výdavková časť rozpočtu sa postupne zvyšuje oproti predchádzajúcemu roku. Je to determinované rôznymi faktormi, okrem rastúcich reálnych potrieb a výkonov sa zvyšujú aj jednotkové ceny vstupov a pod.

Graf č. 6

Príjmy a výdavky**D.2 Finančný plán**

V novom programovom období 2021-2027 nastali v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Zmena nastáva napr. i v rámci územného rozvoja. Samosprávne kraje vo svojich PHRSR môžu zapracovať tzv. Integrované územné investície (IUI). Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda

nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov. Uvedeným sa poukazuje na to, že obce môžu vo svojich stratégiách vytyčovať aj zámery v spolupráci s ďalšími samosprávami a subjektmi a vytvoriť spomínanú IUI, ktorú však potrebujú nahlásiť v čase zverejnených výziev príslušného kraja na VÚC, kedy orgán, ktorou je Rada partnerstva VÚC, rozhodne o zaradení takýchto projektov do vlastného zoznamu a zásobníka projektov tak, aby mohli byť schválené projekty podľa príslušných podmienok financované a úspešne realizované.

Pre samosprávy je schodná aj alternatíva členstiev v ďalších právnych subjektoch, ako je tomu i v prípade obce Úľany nad Žitavou, ktorá sa spolupodieľa na aktivitách **Regionálneho združenia miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, Združenia mesta a obcí mikroregiónu Šurany-Bánov-Lipová, Združenia obcí MALÝ ŽITAVSKÝ OKRUH, MAS CEDRON-NITRAVA**. V prípade MAS CEDRON-NITRAVA je usmerňujúci pre podporu a činnosť vypracovaná „*Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou Miestnej akčnej skupiny CEDRON – NITRAVA* „.

Pre rozvoj a realizáciu cieľov je dôležité stanoviť si finančný plán pre efektívny výkon. Je potrebné poznať vlastné kapacity, vývoj hospodárenia a možnosti dopĺňania rozpočtu aj z iných zdrojov.

Pre prehľadnejšie a efektívnejšie využitie sa načrtli nasledovné štruktúry pre využitie zdrojov a finančného plánovania na realizáciu cieľov PHRSR.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- financie z národnej úrovne,
- štrukturálne fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.

V súčasnosti je v platnosti na úrovni štátu programovacie obdobie na roky 2021-2027 so smerodajnou dokumentáciou v rámci *Programu Slovensko, Plánu obnovy*, dotačných systémov orgánov štátnej správy a ďalších strategických dokumentov na úrovni krajov a subjektov regionálneho rozvoja (MAS, LEADER, mikroregióny a i.). Uvedené vedia poslúžiť ako zdroje na pokrytie nákladov spojených s dosahovaním zámerov obce. Dôležité je poznať konkrétne podmienky, ktoré sú dané v týchto strategických dokumentoch, ešte lepšie však vedieť obsah akurátnych výziev. Po ich znalostiach možno zosúladiť s nimi stanovené zámery obce s reálnymi kapacitami a danosťami.

Plánovaný rozpočet na jednotlivé prioritné oblasti v EUR

tabuľka č. 22

Prioritná oblasť	Programové obdobie 2025-2030 Spolu v EUR
<i>Hospodárska oblasť</i>	15 024 000,-
<i>Sociálna oblasť</i>	4 986 500,-
<i>Enviromentálna oblasť</i>	16 827 000,-
SPOLU	36 837 500,-

Obec Úľany nad Žitavou má stanovené tri prioritné oblasti. Najviac investícií má plánovaných v *Environmentálnej oblasti* a nemalé investície si žiadajú aj projekty v *Hospodárskej oblasti*. Súčasťou plánovaného rozpočtu sú aj prioritné ciele a zámery **Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou**, tieto sú v tabuľkách značené výplňou buniek modrou farbou. Projekty obecného podniku sa spomínajú preto, lebo ide o činnosť, ktorú obec vykonáva v plnom rozsahu a svojim podielom, len pod menom obecného podniku. Podrobnejší rozpis predpokladaných nákladov za jednotlivé projekty sú rozvádzané v rámci intervenčnej matice a v Akčnom pláne. V málo prípadoch sa uvádzajú náklady -podľa potreby-, t.j. nie sú presne vyčíslené. Tabuľka „**Plánovaný rozpočet na jednotlivé prioritné oblasti v EUR**“ tieto **nezahŕňajú**

Viaczdrojové financovanie špecifických cieľov/projektov rozoberá tabuľka MVZ-intervenčná matica. Údaje v nej spomenuté sú plánom, čo znamená, že v čase aktuálnom môžu vykazovať finančné krytia za tie ktoré projekty aj iné hodnoty. Môže sa tak stať kvôli meniacim sa trhovým cenám príslušných položiek, alebo aj kvôli novostanoveným, v súčasnosti nepoznaným podmienkam tej ktorej výzvy. Je možné aj to, že potreba obce sa v rámci niektorej z oblastí zmení kvôli iným dnes neznámym okolnostiam.

Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

tabuľka č. 23

Viaczdrojové financovanie							
Projekt	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné a i. zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
1.1.1	84 000,-		60 000,-		24 000,-	84 000,-	
1.1.2	420 000,-	340 000,-	60 000,-		20 000,-	420 000,-	
1.1.3	880 000,-	640 000,-	160 000,-		80 000,-	880 000,-	
1.1.4	660 000,-	480 000,-	120 000,-		60 000,-	660 000,-	
1.1.5	220 000,-				20 000,-	220 000,-	
1.1.6	160 000,-	88 000,-	22 000,-		50 000,-	160 000,-	pp
1.1.7	3 800 000,-		3 700 000,-		100 000,-	3 800 000,-	
1.1.8	8 000 000,-	6 732 000,-	1 188 000,-	80 000,-		8 000 000,-	
1.1.9	150 000,-	114 750,-	20 250,-	15 000,-		150 000,-	PP
1.1.10	150 000,-	114 750,-	20 250,-	15 000,-		150 000,-	PP
1.1.11	500 000,-	382 500,-	67 500,-	50 000,-		500 000,-	PP
2.1.1	1 500 000,-		1 350 000,-	150 000,-		1 500 000,-	PP
2.1.2	272 700,-	212 500,-	37 500,-	20 000,-	2 700,-	272 700,-	

2.1.3	121 200,-	102 000,-	18 000,-		1 200,-	121 200,-	PP
2.1.4	66 000,-	46 750,-	8 250,-	5 000,-	6 000,-	66 000,-	PP
2.1.5	2 000 000,-	1 700 000,-	200 000,-	100 000,-		2 000 000,-	
2.1.6	300 000,-	255 000,-	30 000,-	15 000,-		300 000,-	
2.1.7	22 000,-	17 000,-	2 000,-	1 000,-	2 000,-	22 000,-	PP
2.1.8	262 600,-			260 000,-	2 600,-	262 600,-	
2.1.9	101 000,-	85 000,-	10 000,-	5 000,-	1 000,-	101 000,-	
2.1.10	101 000,-	85 000,-	15 000,-		1 000,-	101 000,-	PP
2.2.1	120 000,-	100 980,-	17 820,-		1 200,-	120 000,-	
2.2.2	120 000,-	100 980,-	17 820,-		1 200,-	120 000,-	PP
3.1.1	378 000,-	297 500,-	52 500,-		28 000,-	378 000,-	
3.1.2	5 050 000,-	3 825 000,-	675 000,-		550 000,-	5 050 000,-	
3.1.3	25 000,-			25 000,-		25 000,-	PP
3.1.4	100 000,-			100 000,-		100 000,-	PP
3.1.5	300 000,-	255 000,-	30 000,-	15 000,-		300 000,-	PP
3.1.6	10 500 000,-	8 500 000,-	1 500 000,-		500 000,-	10 500 000,-	
3.1.7	PP		PP		PP	PP	
3.1.8	324 000,-	255 000,-	45 000,-		24 000,-	324 000,-	PP
3.1.9	150 000,-		150 000,-		PP	150 000,-	PP

Pozn.: Bunky s modrou výplňou sú prioritnými zámermi Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou

Niektoré z vyššie uvedených projektov má obec aj v tzv. „Zásobníku navrhovaných integrovaných územných investícií“ (IÚI a v „Zásobníku projektov NSK“, ktorý tvorí prílohu **PHRSR NSK do roku 2030**. Ide o nasledovné projekty:

Projekt v „Zásobníku navrhovaných IÚI na území NSK“ (príloha PHRSR NSK do roku 2030):

- IÚI „Šuriansky okruh ako nástroj rozvoja turizmu a pracovnej mobility“, kľúčový projekt „Cyklotrasa Šurany- Úľany nad Žitavou- Húl- Dolný Ohaj-Bánov“ - I. etapa – Ide o projekt, kedy žiadateľom je „Združenie obcí“, ale aktivity sa dotýkajú aj obce Úľany nad Žitavou.

Projekty obce v „Zásobníku projektov NSK“ (príloha PHRSR NSK do roku 2030):

- „Cyklotrasa Šurany- Úľany nad Žitavou- Húl- Dolný Ohaj-Bánov“ - I. etapa - v zásobníku pod č. 1853
- „Cyklotrasa Máňa“ – v zásobníku pod č. 1928
- „Cyklotrasa Nové Zámky a Šurany“ - v zásobníku pod č. 1930
- „Inžinierske siete pre priemyselnú zónu“ - v zásobníku pod č. 1990
- „Amfiteáter a letné kino“ - v zásobníku pod č. 2043
- „Beach volleyball“ - v zásobníku pod č. 2044
- „Bežecký okruh“ - v zásobníku pod č. 2045
- „Materské centrum“ - v zásobníku pod č. 2060

- „*Scate park*“ - v zásobníku pod č. 2103

Pripomínajú sa však aj projekty *Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou*, ktorých rozpis je súčasťou prílohy č. 4 „*Akčného plánu*“.

Viaczdrojové financovanie spomenuté v tabuľke vyššie je plánom. Znamená to, že obec sa bude prispôsobovať aktuálnym a reálnym možnostiam, ktoré mu budú dané vlastným rozpočtom, ako aj možnosťami a príležitosťami využitia externých zdrojov. Budú sa sledovať a zohľadniť sa podmienky pre čerpanie prostriedkov z cudzích zdrojov. Práve tieto fakty môžu určiť zmeny vo výškach podielov jednotlivých zdrojov na realizácii cieľov a projektov obce.

Spolufinancovanie projektov zo strany samospráv na úrovni EU možností sú závislé od akurátnej výzvy a oblasti podpory. V súčasnosti je alternatíva pre získanie prostriedkov vo výške 100 % oprávnených nákladov, alebo samospráva preukáže schopnosť financovania projektu v hodnote 8 %, resp. vo výške prislúchajúcej aktuálnym podmienkam konkrétnej výzvy. Podpory poskytované štátom, krajom, alebo aj tretím sektorom (neziskové organizácie, nadácie, občianske združenia a i.) môžu tiež vymedziť limity pre finančnú, ale i materiálovú či inú účasť žiadateľov na realizácii projektov, na ktoré žiadajú externú podporu a prostriedky.

E. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

Riziko predstavuje pojem, ktorý chápeme ako neželaný jav. Jeho predchádzaniu pomáha hlavne kontrola systému, v ktorom sa nachádzame, vznik rizika eliminovať, alebo v prípade jeho existencie zistiť zdroj a nachádzať alternatívy na odstránenie. Má sa tak diať pre zachovanie správneho fungovania spomínaného systému, napr. aj samotnej samosprávy, aby sa zabezpečila produktivita v hospodárnosti a efektívneho využívania verejných zdrojov.

Za prípadné **riziká** sa javia vplyvy a dopady situácií z viacerých hierarchií, ako je úroveň štátu (rozhodovania o zmenách v rôznych oblastiach v rôznom čase - legislatíva, štruktúra inštitúcií, určené povinnosti a kompetencie, personálne obsadenie riadiacich funkcií z titulu odbornosti, nasadenia a cieleného záujmu a pod.). Riziká vznikajú aj pri výkone kompetencií a povinností orgánov na úrovni VÚC a verejnej správy - samospráv. V širších rozmeroch majú vplyv i udalosti na úrovni sveta na ekonomický trh, hospodárstvo a politiku štátov a tým pádom aj na život obyvateľstva vo všeobecnosti.

Ďalšie konkrétne riziká postihujúce činnosť zástupcov verejnej správy:

- nedostatok vlastných zdrojov (finančných i ľudských),
- každoročný pokles príjmov samospráv z podielových daní; dopady konsolidácie rozpočtu štátu; inflácia – celkovo nepriaznivý vývoj finančnej situácie,
- prehlbujúci až alarmujúci vývoj populačnej krivky – postupné starnutie populácie,
- časová náročnosť prípravy administratívnych úkonov pre získanie externej podpory – vrátane vybavenia povolení a vyjadrení od príslušných orgánov (rôzne procesy v rámci verejného obstarávania, projektového manažmentu, stavebných úkonov, úradov zastrešujúcich oblasť životného prostredia –EIA, SEA a i.),
- príkladom nečakaného a nežiaduceho stavu sa ukázali i kybernetické zásahy do databáz a štruktúr verejných inštitúcií,
- všestranná zodpovednosť,
- i v prípade vynaloženého úsilia a práce zástupcov obce môže dôjsť k neúspechu v prípade schvaľovania žiadostí o podporu a pomoc - tým pádom si tvorba nových, či opakovane podávaných žiadostí a projektov žiada navýšenie vlastných energií a prostriedkov, ktorých nemusí byť znovu dostatok,
- neúspech pri schvaľovaní žiadostí a projektov pre čerpanie NFP môže spôsobiť nezáujem a vyčerpanosť,
- potreba flexibilnej reakcie na radikálne zmeny v systéme legislatívy (VO; princíp prerozdelenia prostriedkov zhora nadol a i.), v systéme prerozdelenia prostriedkov zo zdrojov EÚ (zmeny podmienok vo výzvach; potreba zaradenia projektov do Integrovaných územných investícií kraja - procesne sa prekrýva podávanie žiadostí na zaradenie projektov IÚI a rozhodnutie o ich prijatí s procesom podávania žiadostí do ITMS systému – výzvy sa prelínajú a dochádza k časovej nevysporiadanosti; Naraz je vyhlásených niekoľko výziev, avšak podieľanie sa menších obcí na nich podľa potrieb je nereálne – neschopnosť vykrytia financií z vlastných zdrojov na početnejšie množstvo projektov a i. - v systéme deľby podielových daní a i.,

- základným faktorom pre zabezpečenie rozvoja a činností je súlad predstáv a konsenzus vedenia samosprávy, t.j. starostov a poslancov,
- potreba externých odborníkov v oblasti projektového manažmentu, projektovej dokumentácie a i. – vysoká zaťaženosť, časová a finančná náročnosť,
- príliš časté zmeny, ktoré určujú chod verejnej správy a potreba prispôsobovania sa (legislatíva,, zmeny kompetencií a zvyšujúce sa povinnosti a i.),
- v prípade členstiev v združeniach je náročné zjednotiť záujem do konkrétnej aktivity/aktivít a následná realizácia (potreba spoločného strategického dokumentu, žiada sa častá komunikácia – spoločné stretnutia a i.).
- v ojedinelých prípadoch fungovanie samosprávy a život obyvateľstva ovplyvňujú nečakané spoločenské, ale i neovplyvniteľné prírodné javy a situácie.

Spomenuté riziká sa týkajú samosprávy ako takej, tým pádom majú vplyv aj na jej zámery a ciele. Niektoré z nich vie vedenie obce riešiť v rámci priamej komunikácie so zainteresovanými subjektmi (záujem obyvateľstva, miestnych organizácií a okolité obce), niektoré však nievie ani ovplyvniť, resp. by si to žiadalo jednotný spoločný postoj viacerých samospráv (rozhodnutia a zmeny prichádzajúce z najvyšších úrovní -vláda, štát- pri určovaní kompetencií, zákonov a povinností subjektov verejnej správy).

Opatrenia, ktoré by napomohli riešiť riziká, sú skôr prirodzenou alternatívou a prirodzene vznikajúcim spôsobom. Myslí sa tu na pravidelné sledovanie zmien a diania týkajúcich sa plynulého chodu samosprávy, ďalej týkajúcich sa možností, ktoré samosprávam sú predurčené, t.j. mať konkrétne informačné zdroje a kanály, aby zodpovední vedeli promptne reagovať a využiť existujúce príležitosti. Nabráť skúsenosti pravidelnou účasťou na stretnutiach s ostatnými subjektmi verejnej správy, či už z blízkeho okolia, ale i na úrovni MAS, združenia miest a obcí, kraja a pod. Alternatívou sa javí aj spolupráca s odborníkmi, ktorí poskytujú služby na úrovni informovania, poradenstva a konzultácií, hlavne ak sa hovorí o samosprávach s nižším počtom administratívnej sily na úrovni obecného úradu. V oblasti financií je jednoznačné narábať s vlastným rozpočtom racionálne, navrhovať a plánovať rozpočtové položky s efektívnym dopadom a čo najpriateľnejším výsledkom. Dôležité je mať na zreteli i základnú prioritu, a to aby miestne obyvateľstvo malo zabezpečené základné podmienky pre život, t.j. sústrediť sa napr. v rámci i civilnej obrany na pripravenosť na nečakané a nepredvídané udalosti. V neposlednom rade je neoddeliteľnou súčasťou eliminovania rizík kontrola vlastného systému, t.j. fungovania samosprávy.

Práve z titulu veľkosti obce a nízkej početnosti zamestnancov vrátane vedenia **zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrení**, resp. realizácia vytýčených cieľov pozostáva na štatutárnom orgáne. Podpornú pomoc môžu podľa potreby vyvinúť poslanci obecného zastupiteľstva a v ojedinelých prípadoch zamestnanci obecného úradu. Nezištná je pomoc dobrovoľných aktérov z radu miestnych organizácií, ale i obyvateľstva. Obec Úľany nad Žitavou má za výhodu dlhodobé členstvo v združeniach, kde s určitou pravidelnosťou prebiehajú stretnutia a vymieňajú skúsenosti, informácie a sú zaujaté postoje jedincov k aktuálnym potrebám a témam verejného života. Úľany nad Žitavou sa vynímajú z kruhu

ostatných samospráv svojou angažovanosťou i v medzinárodných projektoch, ktoré sú spomenuté v tomto dokumente.

F. RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

Všetky dôležité funkcie manažovania strategického plánovania spadajú v rámci obce Úľany nad Žitavou do rúk starostu obce. Tieto funkcie zahŕňajú prípravu, realizáciu, kontrolu, monitorovanie a hlavne komplexné riadenie činností samosprávy. Jeho činnosť podporujú a na spolupráci sa podieľajú poslanci obecného zastupiteľstva. Účasť na aktivitách majú aj administratívni zamestnanci obecného úradu.

Práve na úrovni organizácie a fungovania samosprávy, t.j. na úrovni obecného úradu sa javí ako usmerňujúci aj interný dokument zvaný **„Akčný plán inštitucionálneho zlepšovania“**. Tento dokument obsahuje konkrétne aktivity, kritériá, zodpovednosť subjektov, súčinnosť, termíny, výstupy, dopady a vyhodnotenia jednotlivých aktivít. Samotné aktivity sa dotýkajú napr. formovania rozpočtu, strategických dokumentov obce, formalizovania pracovných stretnutí, formalizácia riadenia projektov, riadenia zmien, formalizovania služieb a ďalšie dôležité činnosti spojené so zabezpečením plynulejšieho chodu miestnej samosprávy.

Vedenie obce sa spolieha aj na miestne obyvateľstvo. Ide hlavne o realizáciu takých aktivít, ktoré sa bezprostredne týkajú obyvateľov. Okrem kultúrnych a športových činností ide o spoločné úsilie o zveľaďovanie zelene, o každodennú ochranu životného prostredia napr. dodržiavaním zavedených postupov a spôsobov separácie a nakladania s odpadmi. Ďalej je dôležité brať ohľad na vzájomný rešpekt z pohľadu vekových rozdielov, poskytnutie základných služieb zo strany obce smerom k obyvateľstvu. Významný podiel na živote v obci majú subjekty tretieho sektora, ktoré majú v Úľanoch početné zastúpenie a to v rôznych oblastiach pôsobenia. Činnosť i týchto subjektov, aktérov a záujemcov prispieva k rozvoju a efektívnej i produktívnej realizácii viacstranných záujmov, spoločných cieľov

Kontrolu a monitorovanie dosahovania vytýčených cieľov sa plánuje vykonať minimálne raz ročne v čase podľa uvádzaných v kapitole *C. Implementačný plán a plán monitorovania*. Vedenie obce si však vyhradzuje právo aj na častejšiu kontrolu, v závislosti od udalostí, ktoré ho budú viesť k potrebe flexibilného reagovania na podnety a možnosti v danom čase. Ak vzniknú dôvody na zapracovanie zmeny, aktualizáciu, alebo nové skutočnosti do svojich stratégií, vykoná sa tak podľa rozhodnutia vedenia, či na reálne žiadaný impulz iného subjektu, subjektov, okolia.

G. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY

Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR nadobúdajú formu nepriamych prostriedkov, keďže analyzované potreby a predpoklady pre rozvoj obce, ktoré prekračujú kompetenciu územnej samosprávy, resp. ktoré sa viažu na kompetencie štátnej správy v oblasti regionálneho rozvoja alebo spolupracujúcich subjektov, nie sú priamo partnermi pri tvorbe PHRSR (napr. susedné samosprávy, subjekty podnikateľského a tretieho sektora a i.).

Verejná správa na Slovensku je organizovaná na troch úrovniach: štát – kraj – obec. Verejná správa je činnosť vykonávaná orgánmi štátnej správy, samosprávy a verejnoprávnymi inštitúciami pri zabezpečovaní verejných úloh. Obec Úľany nad Žitavou so svojím PHRSR sa nachádza na **najnižšom stupni** verejnej správy, tým pádom jej **nevyplyývajú** z neho **žiadne odporúčania na nižšie úrovne** strategického riadenia.

Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre **nadradené úrovne** riadenia rozvoja sú: priamou účelovou dotačnou politikou štátu podporiť dobudovanie a prípadnú rekonštrukciu a renováciu základnej technickej infraštruktúry, ochranu životného prostredia a zdravia obyvateľov a znížiť administratívnu a časovú náročnosť pre získanie financií z dotačných prostriedkov a výkon činností samospráv.

Podotknúť sa žiada aj fakt, že strategické plánovanie sa začína zdola nahor, t.j. v prípade zohľadnenia súvislostí, vzťahov a vplyvov s ostatnými strategickými dokumentmi, rámcami a pod. je rozhodujúca potreba miestneho obyvateľstva zakotvená aj v strategických dokumentoch obcí a miest. Uvedené poukazuje na to, že stratégie na vyšších úrovniach by sa mali odvíjať od stratégií na najnižších bodoch verejnej sféry a postupne zostavovať programy a koncepcie s uvedením tejto skutočnosti.

Odporúčania a požiadavky na partnerské a spolupracujúce subjekty:

- ✓ **Obecný úrad Úľany nad Žitavou** ako výkonný a administratívny orgán: - požaduje sa vytvoriť technické a administratívne zázemie pre implementáciu a monitoring PHRSR. Vyhľadať a nadviazať kontakty s odborníkmi spolupracujúcimi v oblastiach podporujúcich rozvoj obce. Pravidelne vykonávať kontrolnú činnosť a analýzu súčasného stavu, aby sa zistili prípadné limity i nedostatky pre flexibilnejšie odstránenie či eliminovanie a tak zabezpečiť napredovanie vo svojich aktivitách.
- ✓ **Miestny obyvatelia, záujemcovia a aktéri z radu verejnosti** - očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov k realizácii nástrojov PHRSR počas jeho implementácie a prípadná spolupráca a pochopenie. Prijateľná je aktívne zapojenie sa do dianí na úrovni verejného života.
- ✓ **Regionálne združenie miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti; Združenie mesta a obcí mikroregiónu Šurany-Bánov-Lipová; Združenie obcí MALÝ ŽITAVSKÝ OKRUH; MAS CEDRON-NITRAVA** - očakáva sa nachádzanie spoločných záujmových oblastí, ako aj prostriedkov na ich realizáciu, tým pádom plynulá spolupráca,

pravidelná komunikácia s vedomím dodržania podmienok spolupráce zakotvených v dokumentoch spomínaných právnych subjektov. V rámci existujúcich sekretariátov zvýšiť aktivitu práce administratívnej sily a manažmentu – získanie dôležitých informácií pre samosprávy a členské subjekty, predkladať návrhy pre možnosti spolupráce, pre spoločné zámery a ich realizácia, vykonať komunikačné a vybavovacie procesy jednotne pre všetkých zainteresovaných záujemcov z radu členov príslušnej organizácie pre príslušnú riešenú tematiku a problematiku - uľahčiť tak prácu zamestnancov OcÚ a i.

- ✓ **Orgány štátnej správy a regionálnej samosprávy** – očakáva sa spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov, ako aj poskytovanie informácií o aktuálnych možnostiach, nachádzanie konsenzov pri situáciách žiaduce rýchle riešenia a prípadná spolusúčinnosť pri realizácii. Zavádzať racionálne podmienky pre fungovanie samospráv a verejnej správy s promptnými a flexibilnými rozhodnutiami v prípade schvaľovania dotácií a prostriedkov z rôznych zdrojov štátnej správy a iných štruktúr v kompetencii spomínaných orgánov.

ZÁVER

Obec Úľany nad Žitavou s rozlohou 839,99 ha je situovaná v juhozápadnej časti Slovenska a administratívne spadá pod Nitriansky samosprávny kraj a okres Nové Zámky. Je súčasťou regiónu Dolná Nitra, mikroregiónu Cedron-Nitrava, resp. Malého žitného okruhu. Obýva ju 1537 obyvateľov (31.12.2024), pričom hustota obyvateľstva je 184,29 obyv./km².

Rozvoj obce je zabezpečený priebežne v rôznych jej oblastiach fungovania, ktorý realizuje i v rámci spolupráce s ďalšími partnermi v rámci členstiev vo viacerých právnych subjektoch s využitím vlastných, ale i rôznych externých zdrojov. Obyvateľstvu napomáha vedenie obce i poskytovaním služieb cez *Obecný podnik obchodu a služieb Úľany nad Žitavou s.r.o.*, založený v roku 2020 obcou, ako jediným spoločníkom a registrovaný aj ako integračný sociálny podnik.

Aktivity obce siahajú aj za hranice krajiny, ktoré sa preukazujú účasťou v projekte *Zero Waste Europe Europ* - obec je **jednou zo štyroch (2024) samospráv v rámci Slovenskej republiky**. Do programu je zapojených 480 samospráv zo 14-tich krajín Európy. Ďalšou cezhraničnou aktivitou obce je členstvo v sieti „*Building Europe with Local Councillors – Budovanie Európy s miestnymi zastupiteľmi*“, a to spolu s ďalšími 26-timi subjektmi z územia Slovenskej republiky. Z Nitrianskeho kraja majú zastúpenie 5 samospráv.

Popri množstve povinností a so zohľadnením možností, či už miestnych, ale i daných v globále, vedenie obce spolu s aktérmi a záujemcami rieši v súčasnosti konkrétne zámery. Tieto vychádzajú hlavne zo základných potrieb obyvateľstva a daností riešeného územia. Zámery a ciele sú pomenované aj v strategickej a rozvojovej časti dokumentu. Orientujú sa na oblasti hospodárskeho, sociálneho i environmentálneho života územia. Z PHRSR vyčítať aj ciele *Obecného podniku obchodu a služieb Úľany nad Žitavou*, čím strategicko-implementačný proces dostáva jednotnejší a efektívnejší prehľad smerovania obce.

Výsledkom spracovania PHRSR je nielen celková analýza súčasného stavu a nastavenie plánov do budúcnosti, ale i poskytnutie prehľadu týchto informácií pre ľudí, ktorých účasť na realizácii spoločných záujmov bude vítaná a bude môcť byť osožná pre dosiahnutie verejného prospechu.